

To'on yó'o kían nì taa San Marcos, ña ká'an sa'a Jesús

Di'a nì kuu, dá nì kasá'á kásto'on Juan ña kasaa Jesús

¹ Di'a nì kasá'á to'on va'a sa'a Jesucristo, na kúú de'e Ndios.

² Isaías nì sa kuu iin profeta, tá'an na sa kásto'on xí'ín ñayuu ña nì ka'an mií Ndios xí'ín ná. Di'a kua'an to'on nì taa na:

Ná ko'in tanda'í iin taa kuió noó ko'on noo yó'ó kásto'on ra to'on yu'u xí'ín ñayuu,
dá ná kandeí nduu na kueídó'o na ña kían ko'on ka'on xí'ín ná.

³ Kayu'ú taa ñoo noo kúú yukú ichí:

“Kandeí nduu ndo natiin ndó sato'o yo Ndios, ta ná konó ndó iin ichí ndaa noo ná.”

⁴ Ta miían ndaa dión nì kuu, chi nì kasá'á iin taa naní Juan dákodo ndúta ná ñayuu ini takuí iin xían noo kúú yukú ichí. Ta kásto'on na xí'ín ñayuu ña ná nandikó iní na sa'a kuachi kée na, dá ná kí'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na, dá ná kuu kodo ndúta ná.

⁵ Ta kua'á nda'o ñayuu ndéi ñoo Jerusalén xí'ín na ndéi dao ka ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Judea nì sa'an na nì seídó'o na to'on dána'a Juan. Ta nì na'o na kuachi na noo Ndios. Ta kúú nì dakódo ndúta ñaá Juan ini yuta naní Jordán.

⁶ Ta dá'on nì sa ndixi Juan nì kava'a xí'ín ídi camello. Ta iin cincho ñí sa ndíko tii na. Ta sa seí na tika xí'ín ndudí yukú.

7 Ta sa kasto'on na xí'ín ñayuu, ta kaá na xí'ín ná:
—Satá yu'u vei iin na ndáya'i cháá ka o duú yu'u,
chí ni ko káni vían nakuiin ndei yu'u ndaxíí yó'o
ndisa ná.

8 Chí yu'u dákodo ndúta ñaá xí'ín takuií, tído noón
kúú na dákodo ndúta ñaá xí'ín na kúú Espíritu ñi
Ndios —kaá na.

Dì'a ñi kuu tá ñi sodo ndúta Jesús

9 Ta tein kuu dáá ñóó ñi keta Jesús ñoo naní
Nazaret, ña nákaa kuendá Galilea, kua'an na noo
nákaa yuta Jordán. Ta ñóó ñi dákodo ndúta ñaá
Juan.

10 Tá ñi keta Jesús ini takuií, kúú ñi xini na ñi
nono induú. Ta kúú ñi naxino na kúú Espíritu
Ndios sata ná, ta káa na táto'on káa iin paloma.

11 Ta nda induú táí ñi ka'an Ndios xí'ín Jesús:
—Yo'ó kúú de'e maní yu'u. Ta náta'an nda'o iní
xiníí yo'ó —kaá na.

*Dì'a ñi kuu tá ñi ka'an ña u'u mií noó dátuyán
Jesús*

12 Tá ñi ndi'i ñóó, dá ndáka Espíritu Ndios Jesús
kua'an na noo kúú yukú ichí.

13 Ta uu diko kuu ñi sa káa na ñóó. Ta ñi sa káa
na tein kirí víchí deen. Dá ñi xirndodó ñaá ña u'u.
Ta ñi kasáa dao ángel ñi kii noo Ndios, ñi chindee
ná Jesús.

*Dì'a ñi kuu tá ñi kasá'a dána'a Jesús sa'a to'on
va'a Ndios*

14 Tá ñi tiin ra Juan ñi sadi ra ve'e kaa, dá ñi
kee Jesús kua'an na chí kuendá Galilea kasto'on
na sa'a to'on va'a, ña ká'an sa'a ndi kee ñayuu, dá
ndu'u na tixi ndá'a Ndios,

15 ta kaá na:

—Sa *n̄i* kasandaá vá hora, sa *n̄i* kuyati va ña ndu'u ñayuu t̄ixi ndá'a Ndios. ¡Nandikó iní ndo sa'á kuachi kée ndó, ta kandísa ndó xí'ín ndino'o ini ndo to'on va'a Ndios! —kaá na.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i kana Jesús komi t̄aa t̄in t̄iyaká ña kanoo ra xí'ín ná

16 Ta noo xíka Jesús kua'an na yú'u taño'o naní Galilea, ñoo *n̄i* xini na iin t̄aa naní Simón xí'ín ñani ra Andrés. Ta ñó'o ra chíkaa ra ñóno rá ini takuú, chí kúu rá t̄aa t̄in t̄iyaká.

17 Dá *n̄i* kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná k̄i ndo ná ko'o kanoo ndó xí'ín yu'u, dá ná dána'i noo ndo taó ndó ñayuu tein kuachi na táto'on kée ndó taó ndó t̄iyaká ini takuú.

18 Ta kúu vit'ón vá *n̄i* d̄ankoo ra ñóno rá. Ta kúu *n̄i* kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín Jesús.

19 Ta noo xíka Jesús kua'an na cháa ka chí noo ñoo, kúu *n̄i* xini na nákaa iin t̄aa naní Jacobo xí'ín ñani ra Juan, ta kúu rá de'e t̄a naní Zebedeo. Ta ñó'o ra ini barco nákoto ra ñóno rá.

20 Dá *n̄i* kana ñaá ná. Dá *n̄i* d̄ankoo ra tatá ra Zebedeo ini barco xí'ín ndidaá ka ni t̄aa kéchóon noo tatá ra. Dá *n̄i* kee ra kua'an ra kanoo ra xí'ín ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús iin t̄aa nákaa iin espíritu k̄ini

21 Dá *n̄i* nasáa Jesús ñoo Capernaum xí'ín t̄aa ñoo. Dá tá *n̄i* kasandaá kuú n̄ani'i ndée na Israel, dá *n̄i* ku'u Jesús ini ve'e noo nákata na ñoo ñoo. Dá *n̄i* kasá'á ná dána'a na.

22 Kúu *n̄i* naá vá iní ñayuu ñoo sa'á ña dána'a Jesús, chí k̄o kée na táto'on kée t̄aa dána'a ley

Moisés, dá chi dána'a na táto'on ki' o kée iin na né'e choon.

²³ Ta ini ve'e ñoó nákaa iin taa nákaa iin espíritu kini. Ta kúú ni' i nda'o ni kayu'ú espíritu kini ñoó, ta kaáan:

²⁴ —¿Ndi kián ndó'o ní xí'ín ndu'u, Jesús, na ñoo Nazaret? ¿Á vei ní dánaá ní ndu'u? Sa ná'á vá yu'u nda yoo kúú mií ní, chi mií ní kúú na ii ni kii noo Ndios.

²⁵ Dá ni dánáni ñaá Jesús, ta kaá na xí'án:

—¿Kadi yú'on! ¿Kua'án keta ki ini taa xaan!

²⁶ Ta kúú vití'ón ni sa'ání yí'í espíritu kini taa ñoó. Ta kúú ni' i nda'o ni kayu'án, dá ni ketaan kua'an.

²⁷ Ta kúú ni naá vá iní ndidaá kúú ñayuu ñoó, dá ni kasá'á ná ndátó'ón tá'an ná:

—¿Ndi kua'an vían yó'o? Na ndeé ka vían ká'ano tandeé iní saá dána'a taa káa, chi xí'ín choon kómí rá sa'ándá ra choon noo espíritu kini, ta kúú seídó'o ñaan —kaá na.

²⁸ Ta kúú kaon nda'o ni kandaá ini ndidaá ñayuu ndéi ñoo kuálí ñoó'o chí kuendá Galilea sa'a ña ndato ni kee Jesús.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i nduv̄a'a Jesús ñá kúú x̄ido Simón Pedro

²⁹ Tá ni keta Jesús ve'e ñoó, dá ni kee na kua'an na ve'e Simón xí'ín Andrés, ta ndáka ta'ani na Jacobo xí'ín Juan kua'an na.

³⁰ Ta kándu'u x̄ido Simón noo xíto, ta ka'í nda'o ndó'án kée kue'e dáa. Dá ni kasto'on ñayuu xí'ín Jesús ña kú'an.

³¹ Dá ni natuu yati na noo kándu'án. Kúú ni tiin na ndá'an. Kúú ni ndane'e ñaá ná. Ta kúú vití'ón

vá n̄i ya'a kue'e dáa ñóó. Ta kúú n̄i kasá'á váán kénduuān ñā kasá'an na.

Kua'á nda'o ñayuu n̄i nduva'a Jesús

³² Sa n̄i keta va nd̄indii, ta sa kua'an kuaá vá kuu dáá ñóó, dá ndáka ñayuu ndidaá na kú'u xí'ín na ñó'o esp̄iritu kini n̄i kasáa na noo Jesús.

³³ Sa'á ñóó n̄i chití yé'é ve'e ñóó n̄i nataka ndidaá na ñoo ñóó.

³⁴ Ta kúú kua'á nda'o ñayuu ndó'o iin rá iin kue'e n̄i nduva'a na, ta kua'á nda'o esp̄iritu kini n̄i taó ná. Ta k̄o sónó vá ná ñā ka'an esp̄iritu kini ñóó, ch̄i ná'á vá ñá ndá yoo kúú ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndató'ón Jesús xí'ín tatá Ndios iin xían noo k̄o ín ndéi

³⁵ Ta na'a nda'o n̄i ndakoo Jesús, ch̄i ín naá jí vá. Dá n̄i keta na ñoo ñóó kua'an na iin xían noo k̄o ín ndéi. Ta ñóó n̄i ka'an na xí'ín tatá Ndios.

³⁶ Dá n̄i kee Simón xí'ín dao ka ta né'e tá'an xí'ín rá kua'an ra nandukú ñáá rá.

³⁷ Dá tá n̄i naní'i ñáá rá, dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Ndidaá ñayuu nándukú ná mií ní.

³⁸ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná ko'o dao ka xían noo yati yó'o, dá ná dána'a ta'ani yu'u noo ñayuu ndéi ñóó, ch̄i sa'á choon yó'o vei yu'u —kaá na.

³⁹ Ta n̄i xionoo na iin níí kúú kuendá Galilea n̄i daná'a na ini ndidaá ve'e noo náta na Israel, ta n̄i taó ná esp̄iritu kini ñó'o ini ñayuu.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús iin taa ndó'o kue'e tét'i ñíi

⁴⁰ Kúú n̄i kasáa iin taa ndó'o kue'e téí'i n̄i noo Jesús. Kúú n̄i sa kuín xití rá noo ná, dá n̄i kaa rá xí'ín ná:

—Tá kóni ní, kuu va nduvii ní n̄ií —kaá rá.

⁴¹ Ta sa'á ña n̄i ku'u ini Jesús sa'a rá, sa'á ñoó n̄i ch̄inóo na ndá'a ná sata rá, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Jaan, kóni. Ná nduvií n̄iion.

⁴² Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na, kúú vití'ón di'a n̄i ndañó'ó ni'ini kue'e téí'i ndó'o ra. Ta kúú n̄i kandoo vii vá n̄ií rá.

⁴³ Dá tá kō ñá'a tanda'á ñaá ná ko'on rá, dá n̄i sa'anda na choon noo rá,

⁴⁴ ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'án, tído o sa nákanón xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ña n̄i kee xí'ón. Di'a kua'án na'a miíón noó ta duti. Ta kua'án doko ña'a noo Ndios sa'á ña n̄i kandoo viion noo ná, tát'on k̄i'o sa'ándá ley Moisés choon, dá ná kandaa ini rá ña sa n̄i nduviion —kaá na.

⁴⁵ Tído kō ní kée ta'on taa ñoó tát'on n̄i ta'anda choon noo rá. Di'a n̄i kasá'á nákaní va ra ña n̄i kee Jesús xí'ín rá kua'an rá. Sa'á ñoó kō kuú ka ku'u túu Jesús ni iin ka ñoo. Ndadá yu'ú ñoo noo kōó ka ñayuu ndéi va sa káa na. Ta va'ará ndéi kúú míi vá ndéi ñayuu, tído vei na noo nákaa Jesús.

2

Di'a n̄i kuu, dá n̄i nduva'a Jesús iin taa n̄i natii sa'a

¹ Tá n̄i ya'a dao kuy, dá n̄i nandió koo tuku Jesús ñoo Capernaum. Tá n̄i kandaa ini ñayuu ña n̄i ndisáa Jesús ve'e na,

² kúú kuá'á nda'o na n̄i nataka ñoó. Ta kọ ní kéta ka ve'e ñoó kaño'o na. Ta kúú nda sata vé'e ndíta ñayuu seídó'o na to'on dána'a Jesús.

³ Dá n̄i kasáa dao ka ñayuu xí'ín iin taa n̄i natii sa'a, ta yí'i ñaá komi taa n̄i kasáa ra.

⁴ Tído kọ ní kúu ta'on ku'u ra xí'ín ta kú'u ñoó ini ve'e noo nákaa Jesús, chi kuá'á nda'o ñayuu ñó'o. Sa'a ñoó n̄i dakáa ñaá rá din̄i vé'e. Dá n̄i sonó rá iin yáí. Dá n̄i kuu n̄i danóo ra xito kánóo ta kú'u ñoó ini ve'e noo ió Jesús.

⁵ Tá n̄i xini Jesús ña kándéé ini ñaá rá, dá n̄i kaa na xí'ín ta kọ kúú kaka ñoó:

—De'e ló'ó, s̄a n̄i ndoo va kuachón —kaá na.

⁶ Ta kúú ñoó ndéi dao taa dána'a ley Moisés seídó'o ra. Dá n̄i kasá'á nákani kuáchi ini ra:

⁷ “Ta, ¿ndiva'a ká'an taa káa dión? Taa káa kúú ra yá'a ká'an ndava'a xí'ín Ndios. Chi ni iin tó'ón ta'on taa o kúu dándóo kuáchi ñayuu. Iin tó'ón din̄i míí vá Ndios kúú na kuu kee dión.”

⁸ Tído vití'ón di'a va n̄i kandaá ini Jesús ña k̄i'o dión nákani ini ra. Dá n̄i ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndiva'a nákani ini ndo dión?

⁹ ¿Ndí k̄ián kọ ú'u cháá ka ka'in xí'ín taa kọ kúú kaka yó'o, ká'án ndó? “Sa n̄i ndoo va kuachón”, o ka'in xí'ín rá, “Ndakuiin ndichi, ta naki'in xiton kane'e kua'an nó'on.”

¹⁰ Tído viti dá ná ko'in dána'i noo ndo ña kómí ndisa na n̄i nduu taa ñayuu yó'o choon ña dándóo na kuáchi kómí ñayuu ndéi ñayuú yó'o.

Dá n̄i kaa na xí'ín ta n̄i natii sa'a ñoó:

¹¹ —Ta ká'in xí'ín yo'ó viti. Ndakuiin ndichi, ta naki'in xiton, ta kua'án nó'on ve'ón.

¹² Ta kúú n̄i nakuin ndichi ra. Dá n̄i naki'in ra xito noo n̄i s̄a nóo ra né'e ra n̄i ki'in ra kua'an ra

noó ñayuu kuá'a ñoó. Ta kúú ndidaá vá ná n̄i naá iní. Ta kúú n̄i kasá'á ná kéká'ano na Ndios, ta kaá na di'a:

—Ni iin kuú ko xinió iin ña'a ndato táto'on n̄i xinió kuú víti —kaá na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kana Jesús iin t̄a naní Leví Mateo ña kanoo ra xí'in ná

¹³ Tá n̄i ndi'i n̄i kuu dión, dá n̄i n̄andió koo tuku Jesús kua'an n̄a yu'ú taño'o. Ta kúú kuá'á nda'o ñayuu n̄i natuu yati ñaá. Dá n̄i kasá'á ná dána'a n̄a noo ná sá xíka na kua'an n̄a.

¹⁴ Ta noo yá'a na kua'an n̄a ñoó, kúú n̄i xini na ió iin t̄a naní Leví, de'e t̄a naní Alfeo, ta ió r̄a kí'in ya'i ra sa'á ñó'o. Dá n̄i kaa n̄a xí'in rá:

—Nakí, ná ko'o kanoón xí'in yu'u.

Dá n̄i n̄aku'in ndichi r̄a. Dá n̄i kee ra kua'an r̄a kanoo ra xí'in ná.

¹⁵ Di'a n̄i kuu tein noo ió Jesús sásá'an na xí'in Leví ñoó ini ve'e ra. Ta kuá'á nda'o t̄a kí'in ya'i sa'á ñó'o xí'in dao ka ñayuu kaá r̄a kómí kuachi n̄i sa ndei xí'in Jesús. Ta ndéi ta'ani t̄a xionoo xí'in ná, chí kuá'á nda'o ñayuu ndíko ñaá.

¹⁶ Tá n̄i xini t̄a fariseo xí'in dao t̄a dána'a ley Moisés ña sásá'an dáó Jesús xí'in t̄a kí'in ya'i sa'á ñó'o, xí'in ñayuu, tá'an n̄a kaá r̄a kúú n̄a kini ñoó, dá n̄i kaa r̄a xí'in t̄a xionoo xí'in Jesús:

—¿Ndi kua'an ña yó'o? ¿Ndiva'a sásá'an ri maestro ndo'ó xí'in t̄a kí'in ya'i sa'á ñó'o, xí'in dao ka ñayuu kómí kuachi yó'o? —kaá r̄a.

¹⁷ Tá n̄i seidó'o Jesús ña n̄i ka'an r̄a dión, dá n̄i kaa n̄a xí'in rá:

—Na ió va'a ko xínño'ó ta'on na t̄a ketátá ñaá. Sava'a n̄a kú'u va kúú n̄a xínño'ó ñaá. Ta dión

ta'ani yu'u, ko véi ta'on yu'u ná kanai na kálán ña kúú ná ñayuu ndaa. Di'a veí yu'u kanai na nákoní ña kómí ná kuachi —kaá na.

Dána'a Jesús ña kúú ná tát'on iin tono

¹⁸ Iin kuu, dá ni sa ndei ta sa xionoo xí'in Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu, ni sa ne'e ij rá xí'in ta fariseo. Dá ni kasáa dao ñayuu noo nákaa Jesús. Dá ni ndat'ón ñaa ná:

—¿Ndiva'a ko né'e ij ta xionoo xí'in mií ní tát'on né'e ij ta fariseo xí'in ta sa xionoo xí'in Juan?

¹⁹ Dá ni kaa Jesús xí'in ná:

—¿Á kálán ndó ña kánian kane'e ij ñayuu ni nataka noo ió vikó tánda'a nani ió jí vá tono xí'in ná? Koó, chí xian nani ió jí tono xí'in ná, ta o kúu ta'on kane'e ij ná.

²⁰ Tído kasandaá iin kuu, dá naki'in ra tono kandaka ra ko'on ra. Nda daá ví, dá kían kánian kane'e ij ñayuu ñoó.

Dána'a Jesús ña ko náki'in tá'an ta'on ña dána'a na xí'in ña dána'a ta fariseo

²¹ Ta ko iin ta'on nákoto noo ni ndata iin do'onō yatá xí'in iin tá'í dá'on saá. Dá chí tá ná nakata na do'onō ñoó, ta kúú nati'in va dá'on saá ñoó, ta kúú ví'í ka ví ndata do'onō yatá ñoó.

²² Ta ko iin ta'on taán vino saá ini ñíi yatá. Dá chí tá ná kee na dión, dá kían dáka'ándí vino saá ñíi yatá ñoó, ta kúú ndi'i vino ñoó kuita, ta kúú tuú oon va ñíi ñoó. Sa'á ñoó va'a cháa ka ná taán yó vino saá ini ñíi saá —kaá Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á kuu náni'i ndée na Israel

23 Ta tein iin kuu náni'i ndée na Israel, chíka'anda Jesús kua'an na noño'o noo káa tirió. Kúu ni kasá'á ta xionoo xí'ín ná tó'on ra yoko tirió, ta seí ra nonián kua'an ra.

24 Dá ni kaa ta fariseo xí'ín Jesús:

—¿Ndiva'a kée ta xionoo xí'ín ní ña ko kánian kee ra tein kuu náni'i ndée yo?

25 Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ko óon ta'on ká'i ndo'ó ña ni kee David tá sa na'á tá nda'í ni kuiko na xí'ín ta sa xionoo xí'ín ná?

26 Chì kaáan ña ni ku'u na ve'e Ndios. Ta daá ñóó kúu taa naní Abiatar duti kúu noó. Ta ni seí David pan, ña dóko ta duti noo Ndios, ña ko kánian keí ñayuu óon, chí sava'a ta duti kuu keí ñá. Ta nda ta xionoo xí'ín David ñóó ni xi'o na ni seí.

27 Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Kuu náni'i ndée yo ni kava'an Ndios ña kakuuan iin ña va'a noó ñayuu. Tído ko ní kava'a ta'on Ndios ñayuu keká'ano na kuu náni'i ndée yo táto'on ki'o kée ndo'ó.

28 Ta viti kana'á ndó ña ió choon noo ndá'a na ni nduu taa ñayuu yó'o ña dándáki na tein kuu náni'i ndée yo —kaá Jesús ká'an na sa'a mií ná.

3

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin taa ni natii ndá'a

1 Dá ni ku'u tuku Jesús ini ve'e noo náta na Israel. Ta ñóó nákaa iin taa ni natii ndá'a.

2 Ta ndíta ta fariseo naní rá Jesús, ná kande'á á nduva'a ñaá ná kuu náni'i ndée ná. Díón, dá ni'i rá ndí koo dátaí kuachi ra Jesús noó ta né'e choon.

3 Dá ni kaa Jesús xí'ín taa ni natii ndá'a ñóó:

—Nakuin ndichi, ta kakuin me'í yó'o.

⁴ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín dao k̄a t̄aa ñoó:

—¿Ndá k̄ián kuu kee yó kuu náni'i ndée yó? ¿Á kee yó ñ̄a v̄a'a o á kee yó ñ̄a kini? ¿Á dákakió iin ñ̄ayuu o ka'ání yó ná? Ka'an ndo ná nde'á —kaá n̄a.

Tído ni iin tó'ón rá k̄o ní ká'an.

⁵ Dá n̄i kāo noo Jesús n̄i s̄a nde'é deen ná t̄aa ndíta ñoó. Dá n̄i kixian n̄i kunda'í ini n̄a sa'a rá, chí káxí nda'o nío rá. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín t̄a kú'u ndá'a ñoó:

—Ná dákaa ndá'on xaan.

Tá n̄i naḁakáa r̄a ndá'a rá, kúu n̄i nduva'a vaan.

⁶ Dá n̄i kankuei t̄a fariseo ñoó kua'an r̄a. Ta n̄i kasá'á ndátó'ón kue'é r̄a xí'ín r̄a kuendá rey Herodes ñoó ndi kee ra, dá ka'ání rá Jesús.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i s̄a káa Jesús yu'ú taño'o

⁷ Dá n̄i kee tuku Jesús kua'an n̄a xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná yu'ú taño'o. Ta kua'á nda'o ñ̄ayuu ndéi kuendá Galilea xí'ín n̄a ndéi ñoo kuálí ñó'o chí kuendá Judea tákuei sat̄a ná kua'an n̄a,

⁸ xí'ín n̄a ndéi ñoo ká'ano Jerusalén, xí'ín n̄a ndéi kuendá Idumea, xí'ín n̄a ndéi iin k̄a xoo yuta Jordán, xí'ín n̄a ndéi ñoo Tiro xí'ín n̄a ndéi ñoo Sidón, chí sa'á ñ̄a n̄i ni'i tó'on na sa'á ñ̄a'a ndato kée Jesús, sa'á ñoó kua'á nda'o ñ̄ayuu tákuei ñ̄aá kua'an n̄a.

⁹ Ta kúu n̄i ka'an Jesús xí'ín t̄a xionoo xí'ín ná ñ̄a ná kenduu r̄a iin barco kaka n̄a, dá ná o dándútí ñ̄aá ñ̄ayuu kuá'a ñoó.

¹⁰ Chí sa'á ñ̄a n̄i nduva'a na kua'á ñ̄ayuu, sa'á ñoó ndidaá kúu n̄a kú'u k̄atai tá'an vei sat̄a ná, dá kako'on na dá'on Jesús, dá ná nduva'a na.

11 Ta tá n̄i xini ñaá ñayuu ñó'o espíritu kini, ta kúú sa kuíta xítí ná noo Jesús. Dá n̄i kasá'á káyu'ú espíritu kini ñóó, ta kaáan:

—Mií ní kúú de'e Ndios.

12 Tído n̄i sa'anda Jesús choon nooán ña ná dá'a ni ka'an ndá yoo kúú ná noo ñayuu ñóó.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i kaxi Jesús ux̄i uu taa kanoo xí'ín ná

13 Ndi'i, dá n̄i kaa Jesús din̄i iin yúku ín ñóó. Dá n̄i kana na ndidaá kúú taa n̄i ñata'an ini na, ta n̄i ñatuu yati ra noo ío na.

14 Dá tein roón n̄i kaxi na ux̄i uu taa kanoo xí'ín ná. Ta taa yó'o kakuu r̄a tanda'á Jesús ko'on dána'a to'on va'a noo ñayuu,

15 ta koo ta'ani choon noo ndá'a rá ña nduva'a ra na kú'u, ta taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu.

16 Iin taa yó'o naní Simón. Ta n̄i ch̄inaní ñaá ná Pedro.

17 Ta iin ka r̄a kúú de'e Zebedeo naní Jacobo xí'ín ñani r̄a, r̄a naní Juan. Ta n̄i ch̄inaní ñaá ná Boanerges. To'on yó'o kóni kaa de'e ña ka'ándí, ch̄i n̄i'í din̄i rá.

18 Ta iin ka r̄a naní Andrés, xí'ín r̄a naní Felipe, xí'ín r̄a naní Bartolomé, xí'ín r̄a naní Mateo, xí'ín r̄a naní Tomás, xí'ín r̄a naní Jacobo, ta kúú de'e Alfeo, xí'ín r̄a naní Tadeo, xí'ín r̄a naní Simón, tá'an r̄a n̄i sa kuu kuendá ta cananista,

19 xí'ín r̄a naní Judas Iscariote, tá'an r̄a n̄i kasandaá n̄i ñak̄i'o Jesús noo ndá'a r̄a xiní u'u ñaá.

Tá n̄i ndi'i ñóó, dá n̄i ndu'u na ini iin ve'e.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i kaa dao taa ña taó Jesús espíritu kini kée ña u'u

20 Ta tuku va kuá'á ñayuu n̄i ndítútí ñoó. Ta ni kō nóno vá Jesús kasá'an na xí'ín t̄a xíonoo xí'ín ná.

21 Tá n̄i ni'í tó'on n̄a ve'e Jesús ña ndó'o na, dá n̄i kee na kua'an n̄a nakuaka ñaá ná kandaka na no'o n̄a, dá ch̄i n̄i ñadana va na, ká'án ná.

22 Dá n̄i kaa dao t̄a dána'a ley Moisés, tá'an r̄a n̄i kii ñoo Jerusalén, ña Beelzebú, tá'an ña kúu sato'o espíritu kini, ñoó vá k̄ian nákaa ini Jesús, ta ñoó k̄ian xí'o choon noo ná, sa'á ñoó kándéé ná taó n̄a espíritu kini ñó'o ini ñayuu, kaá ra.

23 Dá n̄i kana Jesús t̄a n̄i ka'an dión ñoó, dá n̄i kasá'á ná dákí'in tá'an na dao ña'a xí'ín ña dána'a n̄a, ta kaá n̄a xí'ín rá:

—¿Ndi kee ví sato'o espíritu kini taó ña mián ini ñayuu, ká'án ndó?

24 Kana'á ndó ña tá naá tá'an iin rey xí'ín ñayuu dándáki ra, dá k̄ian naá vá choon né'e ra.

25 Ta tá tá'anda tá'an ñayuu ndéi ini iin ve'e, dá k̄ian naá vá noo ndéi na.

26 Ta k̄i'o dión ta'ani ndo'o ña u'u kúu noó tá ná kasá'á naá tá'an xí'ín ña kéchoon nooán. Ch̄i kasá'á ta'anda tá'an mián, dá k̄ian o káka ka choon né'an, ch̄i sa n̄i kasandaá hora ña k̄ian ndi'í nooán.

27 Ta ni iin tó'ón t̄a o kúu ku'u ve'e iin t̄a ndakí, ta taó rá ña'a ñó'o ve'e ra, tá dinño'ó ka ná o kátó ñaá rá. Mián ndús̄a kee ra dión xí'ín rá, dá kuu taó rá ña'a ñó'o ve'e ra.

28 Mián ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña kuu va ku'u ká'ano ini Ndios sa'á ndi ndáa mií vá kuachi kée ñayuu, ta sa'a ndidaá kúu to'on kini ká'an ndava'a na sa'a Ndios.

29 Tído ndi ndáa n̄a ya'a ká'an ndava'a na sa'a n̄a kúu Espíritu īi Ndios, noón kúu n̄a ni iin kuu t̄a'ón

o kúu ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná. Noón kúu na iin íchi o ndóo kuachi noo Ndios —kaá Jesús.

³⁰ Díón n̄i kaa n̄a, dá chi n̄i kaa t̄aa ñóó ñ̄a nákaa espíritu kini ini n̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasáa n̄a ve'e Jesús nándukú ñ̄aá ná

³¹ Dá n̄i kasáa naná Jesús xí'ín ñ̄ani n̄a. Ta n̄i sa kuíta na sat̄a vé'e. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín ñ̄ayuu ndéi ñóó ñ̄a ná ka'an n̄a xí'ín Jesús keta na sat̄a vé'e.

³² Dá n̄i kaa ñ̄ayuu ndéi díin Jesús ñóó xí'ín ná:

—Naná ní xí'ín ñ̄ani ní ndíta na sat̄a vé'e nándukú ná mií ní.

³³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ná:

—Ná kast̄'on ndaaí xí'ín ndó ndá yoo kúu nanáí, ta ndá yoo kúu ñ̄anií xí'ín k̄i'oi —kaá n̄a.

³⁴ Ta kúu n̄i sa nde'é ná noó ñ̄ayuu ndéi noo ná ñóó. Dá n̄i kaa n̄a:

—Na yó'o kúu nanáí, kúu ñ̄anií, kúu k̄i'oi.

³⁵ Chi ndidaá n̄a kée ñ̄a kóni Ndios, noón kúu ñ̄anií, kúu k̄i'oi, kúu nanáí —kaá n̄a.

4

Di'a kua'an ñ̄a n̄i nakani Jesús sa'a iin t̄aa xíti tata

¹ N̄i kasáa tuku Jesús yu'ú taño'o, dá n̄i kasá'á ná dána'a n̄a noó ñ̄ayuu. Ta sa'á ñ̄a n̄i nataka kua'á nda'o na, sa'á ñóó n̄i kaa Jesús ini barco, kirá kánóo noó taño'o. Dá n̄i sa koo na ió n̄a ini r̄a. Ta ndéi ñ̄ayuu ñóó yu'ú taño'o seídó'o na.

² Dá n̄i kasá'á Jesús dáki'in tá'an na dao ñ̄a'a xí'ín to'on dána'a n̄a, ta kaá n̄a:

³ —Kueídó'o va'a ndó ñ̄a ko'in ka'in xí'ín ndó. Iin t̄aa xíti n̄i kee ra kua'an r̄a kuti ra tata noño'o rá.

4 Ta sa'á ña n̄i koon ni'ini ra tata ñoó, sa'á ñoó dao ña n̄i kuei yu'ú íchi. Ta kúú n̄i kasáa laa, ta kúú n̄i seí vá rían.

5 Ta dao ka tata ñoó n̄i kuei tein yuu noo ndéi cháá ño'ó. Sa'á ñoó kúú yachi va n̄i xitaan, chi ko ní kuei ta'on ña noo kúú ño'ó ndéé.

6 Tído, tá n̄i xinkoo ndindii, ta kúú n̄i dii vaan. Ta sa'á ña koó yo'an, sa'á ñoó n̄i ichi vaan.

7 Ta kúú dao ka tata ñoó n̄i kuei tein ta'íón. Ta n̄i sa'ano dáó ñá xí'ín ta'íón ñoó, sa'á ñoó n̄i kuyatá váan n̄i kee rá. Sa'á ñoó ko ní xí'o ta'an vaan nonián.

8 Ta kúú dao ka tata n̄i kuei noo kúú ño'ó va'a. Kúú kua'á nda'o noni n̄i xí'oan, chi n̄i xitaan, ta n̄i sa'ano va'an. Ta kúú ío dao tata ñoó n̄i xí'o oko uxí noni. Ta dao kaan n̄i xí'o oni diko noni. Ta dao kaan n̄i xí'o iin ciento noni —kaá Jesús.

9 Dá n̄i kaa ta'ani na:

—¡Ndi ndáa ndo'ó ío do'o, ta kúú kueídó'o va'a ndó! —kaá na.

Yó'o nákaní Jesús ndiva'a dáki'in tá'an na dao ña'a xí'ín to'on dána'a na

10 Dá tá n̄i kandoo iin tó'ón Jesús íin ná, dá n̄i ndato'ón ñaá ta xionoo xí'ín ná xí'ín dao ka ñayuu ndíta yati ñoó ndi dándáki to'on n̄i nakani na xí'ín ná ñoó.

11 Dá n̄i kaa Jesús:

—Noo ndo'ó vá n̄i xí'o Ndios ña kandaá ini ndo ña ná'á mií ná sa'á ndi kée na dándáki na. Tído noó na ko ñá'a ndu'u tixi ndá'a Ndios, dáki'in tá'an yu'u dao ña'a xí'ín to'on dána'i, dá ná xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios, chi di'a kaáan:

12 “Ta va'ará ndidaá ka vían ndé'é ná, tído o kandaá ta'on ini na ndi kóni kaaan. Ta va'ará

ndidaá ka vían ná kueídó'o na, tído o kátóni ta'on ini na, dá ná dá'a ni nandió kuéi na noo Ndios, dá kían ná o kí'o ká'ano ini na sa'a kuachi na.”

Nákani Jesús ndi dándáki ña ni daná'a na sa'a taa xíti tata

¹³ Dá n̄i kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—¿Á k̄o ní kándaa ta'on ini ndo ndi dándáki ña ni nakanii xí'ín ndó? ¿Ndi kee ndó, dá kandaá ini ndo sa'a cháá ka ña'a dákí'in tá'in xí'ín to'on dána'i noo ndo, tá dáá?

¹⁴ 'Taa xíti tata ñoó kúu taa xíonoo dána'a to'on Ndios.

¹⁵ Ta yu'ú íchi noo n̄i k̄uei dao tata ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios. Tído tá ndí'i seídó'o naan, ta kúu kásaa ña u'u, ta dítá váán to'on n̄i seídó'o ná.

¹⁶ Ta tein yuu noo n̄i k̄uei dao ka tata ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios, ta mií hora seídó'o naan, nátiin va'a naan xí'an kádij iní na.

¹⁷ Tído k̄o ta'ón yo'an ini níó ná, sa'á ñoó k̄o ndíta toon na xí'ín to'on Ndios. Ch̄i tá kásá'a ndo'o na tandó'ó, o tá kéndava'a ñayuu xí'ín ná sa'á ña kándísa na to'on ñoó, ta kúu dánkoo na ña.

¹⁸ Ta tein ta'íon noo n̄i k̄uei dao ka tata ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios,

¹⁹ tído kásá'a ná ndí'i cháá ka ini na sa'á ña ió ñayuu yó'o, ta kátóo na koo kuíká ná. Ta ndí'i ta'ani ini na sa'á dao ka ña'a. Ta ndidaá ñoó kedaá xí'ín ná, dá kásá'a ná ku'íchi ini na xiní na to'on Ndios, ta kúu ná táto'on iin tata k̄o xí'o noni.

²⁰ 'Tído noñó'o va'a noo n̄i k̄uei dao ka tata ñoó kúu ñayuu seídó'o to'on Ndios xí'ín ndino'o ini na, ta kándísa naan. Dao noón kúu táto'on tata, ña n̄i xí'o oko ux̄i noni. Ta dao ka na kúu táto'on tata, ña n̄i xí'o on̄i diko noni. Ta dao ka na kúu táto'on tata,

ñá nì xì'o iin ciento nonì, chì kée na ñá kónì Ndios —kaá na.

Dì'a kua'ān ñá nì daná'a Jesús sa'á ñá kúú ñá ndaa Ndios

²¹ Dá nì ðakí'in tá'an tuku Jesús iin ka ñá'a xí'ín to'on nì daná'a na, ta kaá na:

—Tá né'e yó iin íti tóon, ¿á chikani ndei yó iin kidi nooán o chikani yóan tixi iin xito? Koó, iin íti tóon kánian chinóo yó ra iin noo dikó, dá ná katoon ra iin ní kúú xián.

²² Dá chì ndidaá vá ñá dá'i noo ndo viti, kasan-daá natuuan. Ta ndidaá vá ñá'a ñó'o de'é viti, dá ñá natuuan.

²³ Ta ndi ndáa ndo'ó ió do'o, ta kúú kueídó'o va'a ndó —kaá na.

²⁴ Dá nì kaa ta'ani Jesús:

—Kueídó'o va'a ndó to'on ká'in xí'ín ndó viti, chì táto'on kì'o kaon ió nduu ndo natiin ndóan, kì'o dión kì'o Ndios ñá noo ndo, ta kì'o cháá ka naán noo ndo o duú ñá nì seídó'o ndó,

²⁵ dá chì na nì natiin ndisa to'on na, noón kúú na ni'i cháá ka ñá kandaá ini na. Tído na ko ní nátiin to'on na, noón kúú na nandodó di'a va lú'u ñá nì seídó'o na.

Yó'o nì daná'a Jesús sa'a ndi kì'o ndukua'a ñayuu tixi ndá'a Ndios

²⁶ Dá nì kaa ta'ani Jesús:

—Táto'on kì'o dándáki Ndios ñayuu na kían táto'on ndó'o iin tata nì chi'i iin taa noñó'o rá,

²⁷ chì sakuaá kidi taa ñóo, ta na'a ndákoo ra. Ta nduú ñóo ka'ándí noo tata ñóo, ta sá sá'anoan kua'an. Tído ko kandaá ta'on ini ra ndi kuu sá'anoan.

28 Dá chì mií vá ñó'o ñoó dákuá'ano ña. Dinño'ó xítaan kián yuku, dá xínko yokoan, dá chítí yokoan xí'ín noni.

29 Dá tá nì chìchian, dá kua'an ra ka'anda raán, chì nì kasandaá kuu nataán vá'a raan —kaá na.

Yó'o nì daná'a tuku Jesús sa'a ndí kì'o ndukua'a ñayuu tìxi ndá'a Ndios

30 Dá nì kaa tuku Jesús:

—¿Ndí kián dáó kúú xí'ín tò'on kée Ndios dándáki na ñayuu na, ká'án ndó? Ta, ¿ndá kián dákí'in tá'in xí'án, dá kandaá ini ndó sá'án?

31 Kián tátò'on iin tata naní mostaza, ña kúú tata pálí cháá ka noo dao ka tata chí'i yó noño'o yó.

32 Tído tá nì xítaan, ta kúú sá'ano ná'ano cháá kaan o duú dao ka yuku. Ta ná'ano nda'o ndá'án, sá'a ñoó kúu káva'a laa táka rì tìxi kátján —kaá na.

33 Ta kì'o dión nì dakí'in tá'an Jesús kuá'a nda'o ña'a xí'ín tò'on nì daná'a na, kì'o kandaá ini ñayuu ñoó.

34 Ta kò ní dána'a ta'on na tá kò ní sá dákí'in tá'an na dao ña'a xí'ín tò'on dána'a na. Tído tá nì kana xoo mií ná kua'an na, dá nì nakani na xí'ín tá xíonoo xí'ín ná ndi dándáki ña nì daná'a na.

Dì'a nì kuu tá nì sa'anda Jesús choon noó tachì xí'ín taño'o

35 Tá nì kuaá kuu dáá ñoó, dá nì kaa Jesús xí'ín tá xíonoo xí'ín ná:

—Ná ko'o chika'anda yó iin ka xoo yu'ú taño'o.

36 Tá nì ndi'i nì ka'an táa xíonoo xí'ín ná ndisá'án xí'ín ñayuu kuá'a ñoó, dá nì kaa ra ini barco noo nákaa na. Ta nì sarkuei dao ka barco noo ño'o cháá ka ñayuu kua'an na noo kua'an Jesús.

37 Ta kúú noo kua'an na ñóó ni kasá'á vá kána tachí déen. Sa'á ñóó ni kasá'á kokee takuúí ini barco ñóó. Ta kúú sa kua'an kutí vá ini ra xí'ín takuúí.

38 Ta kúú kándu'u Jesús kídí na ini ra noo nónó chí sata di'a ra. Ta yí'i iin dá'on diní ná kándu'u ná.

Dá ni dandóto ñaá ta xionoo xí'ín ná ñóó, dá kaá ra:

—¡Maestro! ¿Á kọ sa'ání ta'on ni mií ní ña kuuo?

39 Dá ni ndakuúin ndichi Jesús. Dá ni sa'anda na choon noo tachí xí'ín taño'o, ta kaá na:

—¡Katuu! Tádi kooón.

Ta kúú ni sa tuu va tachí, ta ni nakáa tádi vá taño'o.

40 Dá ni kaa na xí'ín ta ñóó:

—Ta, ¿ndiva'a yu'ú téi ndo? ¿Á kọ kándéé ta'on iní ndo yu'u, ndani?

41 Kúú ni yu'ú nda'o ra. Dá ni kasá'á rá ndátó'ón tá'an rá:

—¿Ndá yoo ví kúú na yó'o, chí nda tachí xí'ín taño'o seídó'o choon sa'anda na? —kaá ra.

5

Di'a ni kuu tá ni taó Jesús espíritu kini ñó'o ini iin ta

1 Dá ni saá na iin ka xoo taño'o noo kúú kuendá Gadara di'a.

2 Dá tá ni noo na barco ñóó, dá ni keta iin ta ñó'o espíritu kini ini káo noo ñó'o ndii vei ra ni'i ñaá rá.

3 Dá chí ini káo noo ñó'o ndii ñó'o ío ra. Ta ni iin tó'ón ñayuu kọ kándéé ko'oni ñaá ná, ta ni cadena kọ kándéé kandiko ra,

4 chí sa kua'a vá ta'ándá so'óní na sa'a rá xí'ín ndá'a rá xí'ín cadena, xí'ín kaa viti. Tído vaá óon

va kándéé rá dákuáchi ra cadena ñoó, ta sa'ándá ra kaa ñoó, chí ndakí nda'o ra. Ta ni iin tó'ón ña'a kée ñayuu kọ kándéé xí'ín rá.

⁵ Ta nduu ñoó xionoo ra diní yúku káyu'ú rá xí'ín tein káo ndii ñoó, ta dárkue'e ra mií rá xí'ín yuu.

⁶ Ta kúú xíká vá nì xini ra ña vej Jesús. Ta kúú nì kankono ra nì saa ra nì sa ku'ín xití rá noo ná.

⁷ Ta kúú nì'i nda'o nì káyu'ú espíritu kini nákaa ini ra, ta kaáan:

—¿Ndi kían ndó'o ní xí'ín yu'u, Jesús, mií ní na kúú de'e Ndios ndáya'i? ¡Noo mií Ndios seí nda'íi noo ní ña ná dá'a ni dándó'o naní ní yu'u!

⁸ Díón nì kaáan, chí di'a nì kaa Jesús xí'án:

—¡Espíritu kini, dáyaa ɽa xaan!

⁹ Dá nì nda'to'ón ñaá Jesús:

—¿Ndi nanón?

Dá nì kaa espíritu kini ñoó:

—Legión naní, chí kua'á nda'o kúú ndu'u.

¹⁰ Dá nì seí nda'í ña noo Jesús ña ná dá'a ni tanda'á ñaá ná ko'an iin ka xían.

¹¹ Ta yati yúku íin ñoó ñó'o kua'á nda'o kochí sásá'an rí.

¹² Dá nì seí nda'í espíritu kini ñoó noo Jesús:

—Konó ní ná ko'on ndu ndu'u ndu ini kochí kaa —kaáan.

¹³ Dá nì sonó Jesús nooán. Dá nì kankuei espíritu kini ñó'o ini ɽa ñoó. Dá nì sa'an nì ndu'an ini kochí ñoó. Ta kúú rí táto'on uu mil. Kúú nì taxí tá'an ndi ndi'i rí kua'an rí yu'ú da'o. Dá nì kuei ndava'a rí ini taño'o ñoó. Ta kúú nì kanda'a rí, dá nì xi'í rí.

¹⁴ Dá nì kee ndidaá ɽa ndáka kochí ñoó taxí tá'an ra kua'an nó'o ra kasto'on ra xí'ín ñayuu ndéi ñoo

ra, xí'ín na ndéi yúku sa'a ña n̄i kuu dión. Dá n̄i kankuei ñayuu ñoó kua'an na kande'é ná ndi kián n̄i kuu.

15 Tá n̄i saa ñayuu ñoó noo ín Jesús, dá n̄i xini na ña ió taa sa ndo'o nío n̄i sa kee kua'á nda'o espíritu kini ñoó. Ta kúu sa ndíxi va ra dá'on ió ra. Ta sa iin taa ió va'a kúu rá. Ta kúu n̄i yu'ú nda'o na.

16 Ta ñayuu n̄i xini ña n̄i kuu dión kúu na n̄i nakani xí'ín dao ka ñayuu ña n̄i ndo'o taa n̄i sa ño'o espíritu kini ñoó xí'ín ña n̄i ndo'o kochí ñoó.

17 Dá n̄i kasá'á ná seí nda'í na noo Jesús ña ná ko'on na iin ka xián.

18 Tá kua'an Jesús kaa na ini barco ñoó, dá n̄i seí nda'í taa n̄i sa ño'o espíritu kini ñoó noo ná ña ná konó ná ko'on ra xí'ín ná.

19 Tído ko ní xín ta'on na. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Nandió koón kua'an nó'on ve'ón noo ndéi tá'ón, ta nakanón xí'ín ná sa'a ndidaá ña ná'ano n̄i kee sato'o yo Ndios xí'ón, ta nakani ta'ánón xí'ín ná tát'on k̄i'o n̄i ku'u ini na sa'on —kaá na.

20 Dá n̄i naki'in ra kua'an nó'o rá. Ta kúu n̄i kasá'á rá ná kani ra sa'á ña ndato n̄i kee Jesús xí'ín rá noo ñayuu ndéi kuendá Decápolis. Ta ndidaá na n̄i seíd'o ña n̄i nakani ra, kúu n̄i naá nda'o iní na.

Dí'a n̄i ndo'o de'e dí'í iin taa naní Jairo xí'ín ña n̄i ndo'o iin ñá'a ndó'o kue'e tái n̄i

21 Dá n̄i chika'anda Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná kua'an na iin ka xoo taño'o. Ta kúu sa kua'á nda'o ñayuu n̄i nataka ndéi yu'ú taño'o ñoó. Tá n̄i noo Jesús ini barco, dá n̄i sa kuín na ín na yu'ú taño'o ñoó.

22 Dá n̄i k̄asáa iin taa naní Jairo, tá'an r̄a dándáki ve'e noo náta ka na Israel ndéi ñoo ñoo. Tá n̄i xini r̄a Jesús, kúu n̄i s̄a kūin x̄ití rá noo ná.

23 Dá n̄i k̄asá'á rá seí nda'í r̄a noo ná, ta kaá r̄a:

—S̄a x̄í'j̄i va de'e di'j̄i. Nakí ní ná ko'o chinoo ní ndá'a ní sata x̄í, dá ná nduva'a xi, dá ná o kuú xi.

24 Dá n̄i kee Jesús kua'an na x̄í'ín rá. Ta kua'á nda'o ñayuu n̄i kee kua'an x̄í'ín ná, ta dándútí ná Jesús kua'an na.

25 Ta tein ñayuu kuá'a ñoo nákaa iin ñá'a ndó'o kue'e tái n̄i, ta s̄a n̄i x̄ino uxi uu kuia ndó'an dión.

26 Ta s̄a ndo'o nda'o níman, chí noo kua'á nda'o taa kétátá n̄i sa'an. Ta s̄a n̄i dandí'i vaán di'ón né'e va'an n̄i chíya'avián r̄a kétátá ñoo. Tído ni iin tó'ón ta'on ra ko ní kándeé nduva'an. Ví'í ka ví ndó'an.

27 Tído tá n̄i kandaa inian ña kándéé Jesús nduva'a na na kú'u, dá n̄i ndundééan n̄i ku'an tein ñayuu kuá'a ñoo. Dá n̄i natuu yatián sata Jesús, ta kúu n̄i k̄ako'on ndá'an dá'on ná.

28 Dión n̄i keeán, dá chí n̄i nakani inian ña sava'a rá dá'on óon Jesús ná k̄ako'an, ta kúu nduva'a vaán.

29 Ta kúu vití'ón di'a va n̄i natuu n̄i ñoo. Ta kúu n̄i kandaa inian ña n̄i nduva'a vaán noo kue'e ndó'an.

30 Ta kúu n̄i kandaa va ini Jesús ña n̄i nduva'a iin ñayuu n̄i kee ndéé ná. Dá n̄i nandió ko na n̄i s̄a nde'é ná noo ñayuu kuá'a vei sata ná ñoo. Dá n̄i ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndá yoo n̄i k̄ako'on ndá'a dá'amaí?

31 Dá n̄i kaa ta xionoo x̄í'ín ná ñoo:

—Ndé'é vá mií ní, dión ví ñayuu kuá'a vei yó'o dándútí ñaá. S̄a'á ñoo, ¿ndiva'a ndato'ón ní ndá yoo n̄i k̄ako'on ndá'a ñaá?

32 Tído ní sá nde'é va'a Jesús noq ndidáá ñayuu ñoó, dá ná kande'á ndá yoo ní kako'on ñáá.

33 Sa ná'á vá ñá'a ñoó ña ní nduva'án sa'á ña ní kako'án dá'on Jesús. Ta va'ará yu'úan, ta ndeí ninoán, tído ní sa'an ní sa kuín xitíán noq ná, ta ní nakani ndaaán xí'ín ná ña ní keeán.

34 Dá ní kaa Jesús xí'án:

—De'e di'í, ní nduva'ón sa'á ña kandéé inoón yu'u. Ta viti, kua'án nó'on ve'ón xí'an ió va'a inoón, chi ní nduva'ón noq kue'e ní sa ndo'ón.

35 Ta kúú ká'an iíó Jesús in na, kúú sa ní kasáa va dao taa ní kii ve'e Jairo, tá'an ra dándáki ve'e noq nátaka na ñoo ñoó. Dá ní kaa ra xí'ín Jairo ñoó:

—Sa ní xi'í va de'e di'í ní. Ná dá'a ka ní data'án ní maestro xaan.

36 Tá ní seíd'o Jesús ña ní ka'an ra dión, dá ní kaa na xí'ín Jairo:

—O sa yú'óon. Sava'a yu'u kandéé inoón —káá na.

37 Ta kúú ko ní sónó ta'on Jesús noq dao ka ñayuu ña ko'on na xí'ín ná ve'e taa ñoó, sava'a Pedro xí'ín Jacobo xí'ín ñani ra naní Juan va ndáka na kua'an na.

38 Dá tá ní saa na ní ku'u na ve'e Jairo, kúú ní xini na ña nína vaa ndá'o ñayuu ndeí'í na ndeí na, ta ndá'í káyu'ú ná sa'a tadi'í ñoó.

39 Dá ní kaa Jesús xí'ín ná:

—¿Ndiva'a nína vaa téi ndo? Ta, ¿ndiva'a ndeí'í téi ndo ndeí ndó? Chi ko ní xí'í ta'on xi, kídi va xi —káá na.

40 Tído ní sakí ndaa va ñáá ñayuu ñoó. Dá ní sa'anda Jesús choon ña ná kankuei ndidáá ná sata ve'e. Dá ní kana na tatá tadi'í ñoó xí'ín naná xi xí'ín

ndin onj̄ kā ɬa ndáka na kua'an̄ nā ñoō. Dá n̄i ku'u na noō kándu'u xí.

41 Dá n̄i tiin̄ Jesús ndá'a xí. Dá n̄i kaa nā:

—Talita, cumi —kaá nā. To'on̄ yó'o kóni kaa: Di'í ló'o, ká'in̄ xí'ón, ndakoo.

42 Ta kúú viti'ón di'a vá n̄i ndakoo xi. Ta kúú n̄i kasá'á xíka xi xíonoo xi. Ta ux̄i uū kuiã ió xi. Tá n̄i x̄ini ñayuu ñoō, kúú n̄i naá nda'o iní nā.

43 Tído n̄i sa'anda Jesús choon noō nā ve'e xi ná o sā nákani na xí'in̄ ni iin̄ tó'ón ñayuu sa'á ñā n̄i kuu dión. Dá n̄i kaa nā xí'in̄ ná ñā ná ki'o na ña'a kasá'an xi.

6

Dì'a n̄i ndo'o Jesús tá n̄i n̄andió koo na n̄i nasáa nā ñoo Nazaret

1 Dá n̄i keta Jesús ñoo ñoō, dá n̄i kee na kua'an̄ nó'o ná ñoo mií ná, ta tákuei ñaá ɬa xíonoo xí'in̄ ná kua'an̄ rā.

2 Tá n̄i kasandaá kūu náni'i ndée nā Israel, dá n̄i ku'u na ini ve'e noō náta nā ñoo ñoō. Dá n̄i kasá'á ná dána'a nā. Ta ndéi kua'á nda'o ñayuu seídó'o ñaá ná, ta n̄i naá vá ini nā ndé'é ñaá ná, ta kaá nā:

—¿Ndeí n̄i kaɬi'a ɬa káa ñā dána'a rā? ¿Ndeí n̄i ni'i ɬa káa ñā ndichí ná'á rá, xí'in̄ ñā kándéé rá kée ra ñā ndato xí'in̄ ñayuu?

3 ¿Á o duú ɬa túxí yító vá kúú rā káa, chi de'e María kúú rá, ta ñani rā kúú Jacobo xí'in̄ José, xí'in̄ Judas, xí'in̄ Simón viti? ¿Á o duú ki'o rā káa ndéi tein yó yó'o? —kaá ñayuu ñoō.

Sa'á ñoō ko ní nákoni ñaá ná.

4 Dá n̄i kaa Jesús:

—Ndeí kúú mií vá ió ñaño'ó ñayuu noo ndu'u, na kúú profeta. Tído na ñoo mií ndú, xí'ín na kúú tá'an ndu, xí'ín na ve'e ndu, noón di'a kúú na káño'ó ñáá —kaá na.

⁵ Sa'á ñoo kọ ní kúú ta'on kee na ña'a ná'ano xí'ín na ñoo mií ná, sava'a sata dao na kú'u vá ñi chinóo na ndá'a ná, dá ñi nduva'a na.

⁶ Kúú ñi naá vá iní Jesús xiní na, chi kọ ní xín ta'on na ñoo mií ná kandísa ñáá ná. Dá ñi kee na kua'an na. Dá ñi kasá'á ná xíonoo na dána'a na dao ka ñoo ñó'o yati ñoo.

Yó'o ñi sa'anda Jesús choon noo taa xíonoo xí'ín ná ña ko'on ra dána'a ra to'on va'a sa'a Ndios

⁷ Tá ñi ndi'i, dá ñi kana na ndin uxí uú taa xíonoo xí'ín ná ñoo. Dá ñi kasá'á ná tánda'á ná uú rá uú ra kua'an ra kanoo ra dána'a ra. Ta ñi xi'o na choon noo rá ña kandeé rá taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu.

⁸ Ta ñi kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Ni iin ña'a o sa koo ini ndo kane'e ndó ko'on ndo íchi. Sava'a iin tó'ón yíto, kirá katuú va ndó, kane'e ndó ko'on ndo. O sa kane'e ndó léka ndo, ni pan, ta ni di'ón o sa kane'e ndó ko'on ndo.

⁹ Sava'a ndisa yí'i ndó kayi'i ndó ko'on ndo, ta ná dá'a ni kane'e ndó iin ka kotó nadaon ndó —kaá na.

¹⁰ Dá ñi kaa ta'ani na xí'ín rá:

—Ta ndi ndáa mií vá ve'e ñi saa ndo ñi ku'u ndó, sava'a ñoo ni kandeí ndó nda ná kasandaá kuú kankuei ndó ko'on ndo iin ka ñoo.

¹¹ Tído tá ñi saa ndo iin ñoo noo kọ ní xín na natiin va'a na ndo'ó, ta kọ ní xín na kueídó'o na to'on dána'a ndo, dá kían tá kua'an ndo kankuei ndó ñoo ñoo, kidi ni'ini ndó ñoyaká ín sa'a ndo,

ta ñoó kían ná'a ña ko náta'an ini Ndios xiní na ña ñoo ñoo. Miían ndaa ná ka'in xí'in ndó ña tá ná kasandaá kuṽ keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ka'í cháá ka ndo'o na ñoo ñoo o duú ñayuu kini nī sa ndei ñoo Sodoma xí'in ñoo Gomorra —kaá na.

¹² Dá nī kee ra kua'an ra. Dá nī kasá'á rá kásto'on ra xí'in ñayuu ña ná nandikó iní na sa'a kuachi kée na.

¹³ Ta kúu kuá'á nda'o espíritu kini nī taó rá, ta nī chikodó rá sití dinī kuá'á na kú'u, dá nī nduṽa'a na.

Dì'a nī kuu tá nī xī'ì Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu

¹⁴ Kúu nī ni'ì tó'on rey Herodes sa'a Jesús, dá chī ndeí kúu míí vá ká'an ñayuu sa'a ná. Chī dao ñayuu ñoo kaá di'a: “Nī natakí va Juan, na sa dakódo ndúta ñayuu, ta noón kúu Jesús, sa'á ñoo kándéé ná kée na ña'a ndato.”

¹⁵ Ta dao ka na kaá ña profeta Elías kúu ná. Ta dao ka na kaá ña kúu ná iin profeta, o ndá ndi kuu kúu ná iin profeta nī sa io sa na'á, kaá na.

¹⁶ Tído tá nī seídó'o rey Herodes ñoo ña ká'an na dión, dá nī kaa ra:

—Taa yó'o kúu Juan, tá'an ra nī sa'anda yu'u diko. Tído nī natakí va ra.

¹⁷ Dión nī kaa Herodes, chī mií rá nī sa'anda choon, dá nī tiin soldado Juan. Dá nī so'oni ñaá rá xí'in cadena. Dá nī chikáa ñaá rá ve'e kaa, chī kī'o dión kóni Herodías, ña nī sa kuu ñadi'í ñani ra naní Felipe, tído nī naki'in ñaá rá kakuuán ñadi'í ra.

¹⁸ Ta sa'á ña nī kaa Juan xí'in rá ña kuachi ká'ano kían ña ió ra xí'in ñadi'í ñani ra,

19 sa'á ñoó n̄i xini u'u ñaá Herodías, ta kónian ka'ání ñaáán. Tído ko ní'í ta'an vaán ndí keeán, dá ná kuu Juan,

20 dá ch̄i yu'ú va Herodes ka'ání ñaá rá, ch̄i ná'á vá rá ña ta ndaa, ta kéchóon noo Ndios kúú ná. Sa'á ñoó ndaa vá ñaá rá noo Herodías. Ta va'ará n̄i kutúú iní ra n̄i kee to'on n̄i ka'an na, tído kátoó ra kueídó'o ñaá rá.

21 Ta tein víko n̄i naxino Herodes kuia rá, dá n̄i ní'í Herodías ndí keeán, dá kuu Juan. Ch̄i n̄i nataka taá dándaki xí'ín Herodes, xí'ín taá sa'ándá choon noo soldado, xí'ín ndidaá ta ndaya'i n̄i kii chí kuendá Galilea, ta ndéi ra sásá'an ra xí'ín Herodes.

22 Ta kúú ñoó n̄i ku'u de'e di'í Herodías. Dá n̄i sarsá'á xí. Ta kúú n̄i nata'an ini Herodes n̄i kee xí, ta n̄i nata'an ta'ani ini ndidaá ta ndéi sásá'an xí'ín rá ñoó. Dá n̄i kaa rey Herodes ñoó xí'ín xí:

—Tá ná kakon ndí kuú míí váan kónon nooí viti, ta kúú k̄i'o vei ña noon —kaá ra.

23 Dá n̄i x̄i'o ra to'on ra noo xí, ta kaá ra:

—Míian ndaa ndisa k̄i'oi ndidaá míí vá ña'a x̄ikon nooí, ch̄i íoí k̄i'oi nda iin ñe'e noo dándákii noon —kaá ra.

24 Dá n̄i keta xi kankono xi kua'an x̄i ndato'ón xí naná xi Herodías:

—¿Ndí k̄ián kakaj viti?

Dá n̄i kaa naná xi:

—Kua'án kakon din̄i Juan, ta sa dakódo ndúta ñayuu —kaáan.

25 Dá kánkono xi n̄i ndu'u tuku xi noo ío rey Herodes. Dá n̄i kaa x̄i xí'ín rá:

—Vítí'ón kuií kóni yu'u ña k̄i'o ní iin ko'o ná kakaá din̄i Juan, ta sa dakódo ndúta ñayuu, nooí.

26 Kúú n̄i kunda'í nda'o ini ra, tído sa'á ña n̄i xi'o ra to'on ra noo xí, ta sa'á ña n̄i seídó'o taa ndéi xí'ín rá ña n̄i ka'an ra dión, sa'á ñoo k̄o ní kúu ta'on kaa ra ña koo.

27 Ta kúu viti'ón n̄i sa'anda ra choon noo soldado ra ña ná ko'on ra ka'anda ra dik̄o Juan, ta ná kane'e ra din̄i ná kii ra.

28 Dá n̄i sa'an taa ñoo n̄i sa'anda ra dik̄o Juan noo nákaa n̄a ini ve'e kaa. Dá n̄i chikáa ra din̄i ná ini iin ko'o né'e raan n̄i kasáa ra. Dá n̄i xi'o raan noo tadi'í ñoo. Dá n̄i xi'o xian noo naná xi Herodías.

29 Tá n̄i ni'í tó'on ta xionoo xí'ín Juan ña n̄i xi'í na, dá n̄i sa'an ra n̄i nak'i'in ra yikí koño na. Ta né'e raan n̄i sa'an ra n̄i dandúxi ra.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i xi'o Jesús ña'a n̄i sasá'an o'on mil taa

30 Dá n̄i nak'i'in tá'an tuku taa xionoo xí'ín Jesús xí'ín míi ná. Dá n̄i kasá'á rá nákani ra xí'ín ná sa'a ndidaá kúu ña n̄i kee ra, xí'ín sa'a ndidaá ña n̄i daná'a ra noo n̄i sa'an ra.

31 Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Nakíi ndo, ná ko'o iin ka xían nani'í ndée yo noo k̄o ín ndéi.

Dión n̄i kaa na, dá ch̄i kúu kua'an, kúu vei kúu kua'á nda'o ñayuu kasaá n̄a noo Jesús, sa'á ñoo k̄o nóno vá ná kasá'an na.

32 Dá n̄i kaa na xí'ín taa xionoo xí'ín ná ini iin barco, dá n̄i kanxoo na kua'an n̄a iin xían noo k̄o ín ndéi.

33 Tído kua'a vá ñayuu n̄i xini ña kua'an na, ta n̄i nakoni va na Jesús. Ta kúu n̄i kee ñayuu ndéi ndidaá kúu ñoo ñó'o yati ñoo xíka sá'á ná kua'an na ni'í ñaá ná. Ta kúu sa ndéi dí'a va ñayuu ñoo ndátí na tá n̄i saá Jesús.

34 Dá tá n̄i keta Jesús ini barco ñoó, kúú n̄i xini na ña kua'á nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaa. Ta kúú n̄i ku'u nda'o ini na sa'a ná, ch̄i ndéi na tát'on ndéi léko, kirí k̄o ín ndáka, k̄i'o dión ndéi na. Dá n̄i kasá'á Jesús dána'a na kua'á nda'o ña'a noó ñayuu kuá'a ñoó.

35 Dá tá n̄i ini, dá n̄i natuu yati ñaa ta xionoo xí'ín ná. Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—K̄o ta'ón ve'e ndíta yati yó'o, ta sa n̄i ini va.

36 Ka'anda ní choon noó ñayuu yó'o ña ná ko'on na ve'e túu ndíta káa xí'ín ñoo kuálí túu ñó'o káa, dá ná kuiin na ña'a keí ná, ch̄i k̄o ta'ón ña'a keí ná yó'o.

37 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—K̄i'o ni mií ndó ña'a ná kasá'an na.

Dá n̄i kaa ra:

—¿Á kóni ní ña ko'on ndu kuiin ndu pan xí'ín di'ón, k̄i'o ní'i ñayuu kéchón na uu ciento kuu, dá k̄i'o nduan noo ná kasá'an na?

38 Dá n̄i kaa Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e va'a ndó? Kua'án ndo kande'é ndó.

Dá n̄i sa'an ra n̄i sa nde'é rá. Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—O'on kúú pan, ta uu kúú tiyaká —kaá ra.

39 Dá n̄i sa'anda Jesús choon ña ná kande'i tá tu'u tá tu'u na noo itá kuí ñoó.

40 Dá n̄i sa ndei ñayuu ñoó. Tát'on iin ciento kúú iin iin tu'u na, ta dao ka tu'u kúú uu diko ux̄i.

41 Dá n̄i tiin Jesús ndin o'on pan xí'ín ndin nduú tiyaká ñoó. Dá n̄i nane'e noo ná chí induú. Dá n̄i naki'o na ndivé'e noo Ndios. Dá n̄i sa'anda na pan ñoó. Dá n̄i xi'o naan noo ta xionoo xí'ín ná. Dá n̄i

dasá ráan noo iin rá iin ñayuu ñoó. Díon ta'ani nī kee na xí'ín ndin nduú tīyaká ñóó.

⁴² Dá nī sasá'an ndidaá ñayuu ñoó nda nī ndinoo va'a ini na.

⁴³ Tá nī ndi'i, dá nī dakútí ta xíonoo xí'ín Jesús uxī uu tīyika xí'ín tá'í pan, xí'ín tá'í tīyaká ña nī kandoo noo nī sasá'an ñayuu ñoó.

⁴⁴ Ta o'on mil nī sa kuu ta nī sasá'an nī kee Jesús.

Dí'a nī kuu tá nī xika Jesús noó taño'o

⁴⁵ Tá nī ndi'i, dá nī sa'anda Jesús choon noó ta xíonoo xí'ín ná ña ná kaa ra ini barco, ta ná chika'anda ra ko'on ra noó taño'o, dá ná saa ra ñoo naní Betsaida. Dá nī kandoo Jesús nī ka'an na ndisá'an xí'ín ñayuu kuá'a ñoó.

⁴⁶ Tá nī ndi'i nī ka'an na ndisá'an, dá nī kee na kua'an na dinī iin yúku lín ñoó ka'an na xí'ín Ndios.

⁴⁷ Tá sa nī kuaá vá, ta kúu duú nī ta'iáo ió barco noo ñó'o ta xíonoo xí'ín ná ñoó kua'an ra noó taño'o. Ta kúu nákaa iin tó'on jí vá Jesús noño'o.

⁴⁸ Kúu nī xini na ña ndó'o níó rá dákaka ndá'a rá barco ñoó, chí kána nda'o tachī chí xoo noó kua'an ra.

Dá tá nī kundikí, kúu nī kuyati Jesús noó kua'an ra, chí xika sá'a ná kua'an na noó takuúí ñoó, ta sá yá'a na kua'an na chí noo.

⁴⁹ Tído tá nī xini ra ña xika Jesús kua'an na noó takuúí ñoó, dá nī ka'an rá ña kúu ná iin í'íná. Sa'á ñoó nī'i nda'o nī kayu'ú rá,

⁵⁰ chí ndidaá vá rá nī xini ñaá, ta kúu nī yu'ú nda'o ra. Dá nī kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndeé koo ini ndo. O sa yu'ú ndo, dá chí mií vá yu'u kúúí —kaá na.

51 Dá n̄i kaa na ini barco noo ñó'o ra ñóó. Ta kúú n̄i sa tuu vá tach̄i ñóó. Kúú n̄i naá vá iní ra, ta n̄i yu'ú ra,

52 dá ch̄i ko kándāa íi vá ini ra ndi dándáki ña ndato n̄i kee na n̄i d̄andukua'a ná pan ñóó, ch̄i ndadí íi vá ñaxintóni rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús na kú'u ndéi kuendá Genesaret

53 Dá tá n̄i ndi'i n̄i ch̄ika'anda na noó taño'o, dá n̄i sāa na noo kúú kuendá Genesaret. Dá n̄i so'oni na barco yu'ú taño'o.

54 Tá n̄i kankuei na ini barco ñóó, ta kúú ndidaá ñayuu ndéi ñóó n̄i ñakoni ñaá.

55 Ta kúú n̄i taxí tá'an ñayuu ñóó iin rá iin ñoo n̄i sa'an na n̄i ñaki'in na ñayuu kú'u kándodó noo xito né'e na n̄i sāa na noó n̄i kandāa ini na nákāa Jesús.

56 Ta ndéi kúú míi vá noo kásandaá Jesús, ñoo kuálí o ñoo ná'ano o yukú ichí kíán, ta kúú chíndei ñayuu ñóó na kú'u ná yu'ú ích̄i, ta seí nda'í na noo Jesús ña ná konó ná dáko'on ndá'a ná yu'ú kotó na. Ta kúú ndidaá vá na n̄i dakó'on ndá'a yu'ú kotó na n̄i nduva'a.

7

Yó'o n̄i daná'a Jesús ña kánian kee yó ña kóni Ndios, ta o duú ña kóni taa

1 Kúú n̄i natuu yati ta fariseo xí'in dao taa dána'a ley Moisés noo Jesús. Ta taa yó'o kúú ra n̄i kii ñoo Jerusalén.

2 Kúú n̄i xini ra ña ko ní nákata ta'on taa xíonoo xí'in Jesús ndá'a rá xí'in ñaño'ó, dá kasá'an ra. Ch̄i ko ní kée ra táto'on k̄i'o n̄i daná'a ta sá'ano ñoo ra tá sata. Sa'á ñoo n̄i datáí kuachi ñaá rá,

³ dá chi ta fariseo xí'ín ndidaá ka na Israel tín toon na táto'on ni sa kee ta sá'ano ñoo na tá sata, chi dinñó'ó kánian nakata na ndá'a ná xí'ín ñañó'ó, dá kasá'an na.

⁴ Ta dión ta'ani kée na tá ndúsaa na sá'an na noo yá'i, chi ko sásá'an ta'on na tá ná o nákata na ndá'a ná xí'ín ñañó'ó. Ta ió kua'á ka ví ña'a kée na táto'on ni daná'a ta sá'ano ñoo na, chi nákata ta'ani na vaso na xí'ín ñañó'ó, xí'ín tindo'o ná, xí'ín ko'o ka na, xí'ín kidi na.

⁵ Sa'á ñoo ni ndato'ón ta fariseo xí'ín ta dána'a ley Moisés ñoo Jesús, ta ká ra:

—¿Ndiva'a ko kée ta xionoo xí'ín míí ní táto'on ni daná'a ta sá'ano ñoo yo tá sata? Chi ko nákata ra ndá'a rá xí'ín ñañó'ó, dá kasá'an ra.

⁶ Dá ni kaa Jesús xí'ín ra:

—Taa uu noo vá kúú ndo'ó. Ndaa va ni ka'an profeta Isaías sa'a ndo'ó, chi di'a ni taa na:

Tá'an ñayuu ndéi viti kéká'ano na yu'u xí'ín yu'u óon va na,

tído xí'ín nío ná, ko kóni ta'on na yu'u.

⁷ Ko ndáya'i ta'on ña ndáño'o na yu'u,

dá chi ña dána'a na kúú ña ni ndaki ini ñaxintóni taa va,

ta ká'an na ña choon ni sa'anda Ndios kían.

⁸ Chi ndo'ó kúú na dánkoo xoo choon sa'ándá Ndios, ta ndí'i cháá ka ini ndo kée ndó choon sa'ándá taa, chi ndí'i nda'o ini ndo nákata ndó tindo'o ndo, xí'ín vaso ndo, ta ndí'i ta'ani ini ndo kée ndó cháá ka ña'a kua'an táto'on kua'an ña yó'o.

⁹ Dá ni kaa ta'ani na:

—Chi dánkoo xoo ndó choon sa'ándá Ndios, ta ndí'i cháá ka ini ndo kée ndó choon ni ndaki ini míí ndó.

10 Dá chí di'a kaá ley Moisés: “Koo ñañó'ó ndó noo tatá ndo xí'ín noo naná ndo”, ta “Ndi ndáa mií vá ñayuu ni ya'a ni ka'an ndava'a xí'ín tatá na o xí'ín naná na, na yó'o kúú na kánian kuu.”

11 Tído ndo'ó kúú ra ká'an ña kuu va ka'an iin ñayuu xí'ín tatá na, xí'ín naná na: “O kúu ta'on chindeéi mií ní xí'ín ña'a né'e va'i, chí sa ni ka'in ña ki'oi ña noo Ndios.”

12 Ta ndo'ó kúú ra ká'an ña ndi ndáa na ká'an dión, noón kúú na kó káni kaan ña chindeé ná tatá na xí'ín naná na.

13 Ta dión kée ndó dátúú ndó choon ni sa'anda Ndios xí'ín ña ni ndaki ini mií ndó. Ta kuá'a ka ví ña'a kua'an táto'on kua'an ña yó'o kían kée ndó —kaá Jesús xí'ín rá.

14 Dá ni nandió koo Jesús ni kana na ñayuu kuá'a ñoó, dá ni kaa na:

—Kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'ín ndó, dá katóni va'a ini ndo.

15 Ni iin ña'a seí ndo ko dáyakó ñaá noo Ndios, chí ña kini kánkuei níó ndo, ñoó vá kían dáyakó ndo'ó noo Ndios.

16 Ta ndi ndáa ndo'ó ió do'o, dá kían kueídó'o va'a ndó —kaá na.

17 Dá ni kana xoo na tein ñayuu kuá'a ñoó. Dá ni ku'u na ini iin ve'e. Dá ni ndato'ón ñaá ta xionoo xí'ín ná ndi dándáki to'on ni dakí'in tá'an na ni ka'an na xí'ín ñayuu ñoó.

18 Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Á dión ta'ani kó kátóni ta'on ini ndo'ó? ¿Á kó kándaá ta'on ini ndo ña ni iin ña'a seí ñayuu kó dáyakó ñaá noo Ndios?

19 Dá chì o duú nío ná kokee ñá'a seí na. Ini tixi va na kua'an. Ta kúú tá nì ndi'i, dá kua'an na sata vé'e tatá naan.

Dión nì kaa Jesús, dá ná kandaa ini ra ña ni iin ña'a seí yo ko dáyako ñaá noo Ndios.

20 Ta nì kaa ta'ani Jesús xí'ín rá:

—Ñá kini kánkuei ini nío ñayuu, ñoó vá kían dáyako ñaá noo Ndios.

21 Dá chì nda maá ini nío vá ná vei ña kini nákani ini na kee na, dá kee na kuachi xí'ín na ko kúú ñadi'í na o yíi ná, ta kée na ña ka'an noo xí'ín ñíi ná, ta sa'ání ná ñayuu,

22 ta kí'in kuí'íná ná ña'a, ta kátoó na ña'a ió noo dao ka na, ta ió ña xíxi ini na, ta ndúkú ná ña dánda'í na dao ka ñayuu, ta nì lú'u ví ko chítuu ini na kée na ña kini, ta u'u ini na, ta ndéine'e tá'an na, ta chíndaya'i na míi ná, ta kúú ná na ko xíka'an noo.

23 Ta ndidaá ña yó'o kían kánkuei nda maá nío ná, ta dáyako ñaá noo Ndios.

Di'a nì kuu tá nì nduvá'a Jesús de'e di'í iin ñá'a tukú

24 Dá nì keta Jesús ñoó ñoó, dá nì kee na kua'an na xí'ín taa xíonoo xí'ín ná chí kuendá ñoó Tiro xí'ín ñoó Sidón. Tá nì saa na ñoó, dá nì ku'u na ini iin ve'e, chì ko kóni ta'on na ña kandaa ini ñayuu ña nì kasaa na ñoó ñoó. Tído ko ní kúu ta'on chide'é na,

25 dá chì yachi vá nì kandaa ini iin ñá'a ña ió na ñoó. Ta nákaa iin espíritu kini ini de'e di'áan. Ta kúú nì kasaaan noo nákaa Jesús, kúú nì sá kuín xítíán noo ná.

26 Ta kúúan iin ñá'a ká'an to'on griego, chì iin ñoó nákaa chí kuendá Sirofenicia di'a kúú ñooan.

Dá n̄i seí nda'í ña noo Jesús ña ná taó ná espíritu kini nákaa ini de'e di'áan.

²⁷ Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—Konó ná kasá'an takuálí nda ná ndinoo va'a ini xi, dá ch̄i k̄o vá'a ta'on kuio ndaa yo pan noo ndá'a xí, ta k̄i'o yóan noo t̄ina.

²⁸ Dá n̄i kaa ñá'a ñoó xí'ín ná:

—Ndaa ká'an ní, tatá. Tído seí va t̄ina yúch̄i pan, ña kuéi t̄i mesa kée takuálí.

²⁹ Dá n̄i kaa Jesús xí'án:

—Va'a n̄i ka'on, sa'á ñoó kua'án nó'o ve'ón viti, dá ch̄i sa n̄i keta va espíritu kini ña n̄i sa káa ini de'e di'óon kua'an —kaá na.

³⁰ Dá n̄i keeán kua'an nó'an. Tá n̄i nasáaan ve'án, kúu sa kándu'u va'a va de'e di'áan noo x̄ito, ch̄i sa n̄i keta va espíritu kini ña n̄i sa káa ini xi kua'an.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i nduva'a Jesús iin taa k̄o táj do'o, ta ká'an tata ra

³¹ Dá n̄i keta Jesús noñó'o kuendá ñoo Tiro di'a. Dá n̄i ch̄ika'anda na ñoo Sidón xí'ín ñoo ñó'o chí kuendá Decápolis kua'an na. Dá n̄i nasáa na yu'ú taño'o naní Galilea.

³² Ta ñoó ndáka dao ñayuu iin taa k̄o táj do'o, ta ká'an tata n̄i saa na. Dá n̄i seí nda'í na noo Jesús ña ná chinóo na ndá'a ná din̄i rá, dá ná nduva'a ra.

³³ Dá n̄i taó xóo Jesús taa yó'o noo koó ñayuu ndéi. Dá n̄i tuu na din̄i ndá'a ná yáj do'o ra. Dá n̄i dandáxi na din̄i ndá'a ná xí'ín tad̄í na, dá n̄i dakó'on naán noo yáa taa ñoó.

³⁴ Dá n̄i n̄ande'é ná chí induú, kúu n̄i saka ini na. Dá n̄i kaa na:

—¡Efata! —To'on yó'o kóni kaa: ¡Nono viti!

³⁵ Kúú viti'ón vá n̄i natai do'o ra, ta n̄i kexoo ña kedaá xí'ín yáa rá, ta kúú n̄i naka'an va'a va ra.

³⁶ Dá n̄i sa'anda Jesús choon noó ñayuu ñóó ña ná o sa kóo ini na ka'an na xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña ndato n̄i kee na xí'ín ta ñóó. Ta va'ará ndidaá ka ví n̄i sa'anda na choon noó ñayuu ñóó ña ná o sa ka'an na, tído ví'í ka ví n̄i dasá tó'on ñaá ñayuu ñóó.

³⁷ Ta kúú n̄i naá va iní ñayuu ñóó xiní na ña n̄i kee Jesús dión, dá kaá na:

—Va'a nda'o kée na ndidaá ña'a. Chi kándéé ná natai do'o ñayuu ko tái do'o, ta nda na kúú ñí'í kándéé ná ná ka'an —kaá na.

8

Di'a n̄i kuu tá n̄i xi'o Jesús ña'a n̄i sasá'an komi mil ñayuu

¹ Ta tein kuú dáá ñóó n̄i nditúti kua'á nda'o ñayuu. Ta ko ta'ón ña'a kasá'an na. Dá n̄i kana Jesús ta xionoo xí'ín ná. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

² —Kú'u nda'o ini sa'á ñayuu yó'o, chi sa n̄i xino on̄i kuú ndéi na xí'ín yu'u, ta ni koó ka ña'a kasá'an ná.

³ Tído tá ná tanda'í na no'o na ve'e na tá ko ña'a kasá'an na, oon ni ví kuu yi'í na íchi, chi xiká nda'o n̄i kii dao na.

⁴ Dá n̄i kaa ta xionoo xí'ín ná ñóó:

—¿Ndeí ki'in yó kua'á pan ki'o yó keí ñayuu kua'a káa, chi yukú ichí vá kían yó'o?

⁵ Dá n̄i ndato'ón ñaá Jesús:

—¿Ndidaá pan né'e ndó?

Dá n̄i kaa ra:

—Usa kían.

⁶ Dá n̄i sa'anda Jesús choon ña ná kandeḷi ñayuu ñoó noño'o. Dá n̄i tiin na ndin usa pan ñoó. Dá n̄i naḷi'o na ndivé'e noḷ Ndios. Dá n̄i sa'anda naan. Dá n̄i xi'o naan noḷ ta xionoo xí'ín ná ñoó. Dá n̄i dasá ráan noḷ iin rá iin ñayuu kuá'a ñoó.

⁷ Ta né'e ta'ani ra cháá tiyaká. Ta kúú n̄i naḷi'o ta'ani Jesús ndivé'e noḷ Ndios sa'a ri. Dá n̄i xi'o na ri noḷ ta xionoo xí'ín ná ñoó. Dá n̄i dasá rá ri noḷ ñayuu kuá'a ñoó.

⁸ Dá n̄i sasá'an ndidaá ná nda noḷ n̄i ndinoo va'a ini na. Tá n̄i ndi'i n̄i sasá'an na, dá n̄i dakútí ta xionoo xí'ín Jesús usa tiyika xí'ín ña n̄i kandoo noḷ n̄i sasá'an na.

⁹ Tátō'on komi mil n̄i sa kuu ñayuu n̄i sasá'an ñoó. Dá n̄i ka'an Jesús ndisá'an xí'ín ñayuu kuá'a ñoó.

¹⁰ Dá n̄i kaa na ini barco xí'ín ta xionoo xí'ín ná. Dá n̄i ki'ín na kua'an na. Dá n̄i kasandaá na iin ka xoo taño'o noḷ kúú kuendá Dalmanuta.

Yó'o n̄i xika ta fariseo ña ná kee Jesús iin ña ndato chí induú

¹¹ Kúú n̄i kasáa dao ta fariseo. Dá n̄i kasá'a rá ndátó'ón ndichí ra Jesús, chí n̄i xika ra ña kee na iin ña ndato chí induú, dá korndodó ñaá rá, dá ná kande'á á miían ndaa n̄i kii na noḷ Ndios.

¹² Dá kúú konó oon ví n̄i kixian n̄i saka ini na. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a xika na ndéi tiempo viti ña kee iin ña ndato? Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña o kée ta'on yu'u ni iin ña ndato noḷ ndo'ó —kaá na.

¹³ Dá n̄i dankoo na ta ñoó, dá n̄i kaa tuku na ini barco xí'ín ta xionoo xí'ín ná. Dá n̄i kee na kua'an na iin ka xoo taño'o.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña ko vá'a dána'a ta fariseo

14 Tído ni nandodó vá ta xíonoo xí'ín Jesús kane'e ra pan ko'on ra. Sava'a iin tó'ón diní vá pan nákaa né'e ra kua'an ra ini barco ñoo.

15 Dá ni sa'anda Jesús choon noo rá, ta kaá na xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó xí'ín ña dákuita tachí pan, ña kéchóon ta fariseo xí'ín ta kuendá rey Herodes —kaá na.

16 Kúú ni kasá'á ndátó'ón tá'an mií rá:

—Sa'á ña ko ní sá ne'e yó pan kixió, sa'á ñoo ká'an na dión xí'á —kaá ra.

17 Kúú ni kandaa va ini Jesús ña ni ka'an ra dión. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ndátó'ón ndó sa'a pan vei ndó? ¿Á ko kándaá jí vá ini ndo, ta á ko kátóni ta'on ini ndo? ¿Á ndadí jí vá ñaxintóni ndo?

18 Ío noo ndo, tído, ¿á ko túu ta'an vaan? Ta ío do'o ndó, tído, ¿á ko tái ta'an vaan? ¿Á ko ndúsaa ta'on ini ndo ña ni keei?

19 Chì tá ni sa'anda yu'u pan ni seí ndin o'on mil taa ñoo, ¿ndidaá tiyika ni dakútí ndó xí'ín yúchi pan ña ni kandoo ñoo?

Dá ni kaa ra:

—Uxi uu ra.

20 Dá ni kaa tuku Jesús xí'ín rá:

—Ta, ¿ndidaá tiyika ni dakútí ndó xí'ín yúchi usa pan ni xí'o yu'u ni seí ndin komi mil ñayuu ñoo?

Dá ni kaa ra:

—Usa ra.

21 Dá ni kaa na xí'ín rá:

—¿Á ko kándaá jí ví ini ndo, tá dáá? —kaá na.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduᵛa'a Jesús iin taa kọ́ túu noo

22 Tá n̄i sā Jesús xí'ín t̄aa xíonoo xí'ín ná ñoo naní Betsaida, kúú n̄i kasáa ñayuu xí'ín iin t̄aa kọ́ túu noo. Dá n̄i seí nda'í n̄a noo Jesús ña ná kako'on ndá'a ñaá ná.

23 Dá n̄i tiin Jesús ndá'a rá, dá ndáka ñaá ná kua'an n̄a nda noo kúú yu'ú ñoo ñoo. Dá n̄i tuu ndaa n̄a t̄adií n̄a nduchí nóo ra. Dá n̄i ch̄inóo na ndá'a ná d̄in̄i rá. Dá n̄i ndato'ón ñaá ná:

—¿Á sa n̄i nat̄uu cháá nooon viti?

24 Dá n̄i n̄ande'é rá, dá n̄i kaa ra:

—Xiní vai t̄aa káa, tído t̄ato'on ndáa yító vá, k̄i'o dión ndáa ra xíonoo ra, xiní.

25 Dá n̄i ch̄inóo tuku Jesús ndá'a ná sata nduchí nóo ra. Dá tá n̄i n̄ande'é tuku ra, kúú sa n̄i nat̄uu va'a noo rá. Sa ndídaá kúú vá ña'a ndato xiní va'a ra, kaá ra.

26 Dá n̄i sa'anda Jesús choon noo rá, ta kaá n̄a:

—Ná dá'a n̄i ndu'ón ñoo káa, ta o sa n̄akanón xí'ín n̄i iin tó'ón ñayuu ndéi ñoo ña n̄i keei xí'ón —kaá n̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kaa Pedro ña Jesús kúú Cristo, na n̄i t̄anda'á Ndios kasaq dákaiki ñaá

27 Dá n̄i kee Jesús kua'an n̄a xí'ín t̄aa xíonoo xí'ín ná ñoo kuálí ñó'o yati ñoo Cesarea Filipino. Ta ích̄i noo kua'an n̄a ñoo, kúú n̄i ndato'ón ñaá Jesús, ta kaá n̄a xí'ín rá:

—¿Ndá yoo kúú yu'ú, kaá ñayuu ñoo?

28 Dá n̄i kaa t̄aa xíonoo xí'ín ná:

—Dao n̄a kaá ña kúú ní Juan, n̄a sa dakódo ndúta ñayuu. Ta dao k̄a n̄a kaá ña kúú ní profeta Elías. Ta dao k̄a n̄a k̄a ña kúú ní iin k̄a profeta.

29 Dá n̄i ndato'ón tuku ñaá Jesús, ta kaá n̄a:

—Ta ndo'ó viti, ¿ndá yoo kúú yu'u, kaá ndo'ó?

Dá n̄i kaa Pedro xí'ín ná:

—Mii ní kúú Cristo, na dákaki ñáá.

³⁰ Tído n̄i sa'anda Jesús choon noó ta xíonoo xí'ín ná ña ná o sa koo ini ra ka'an ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ndá yoo kúú ná.

Yó'o n̄i kasto'on Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná ndi kían ndo'o na, dá kuu na

³¹ Dá n̄i kasá'á Jesús dána'a na noó ta xíonoo xí'ín ná ña kánian ndo'o naní ní o na n̄i nduu ta ñayuu yó'o, chí kuñó'ó ñáá ta sá'ano ñoo, xí'ín ta duti saku'a, xí'ín ta dána'a ley Moisés, ta kánian kuu na. Tído tá ná ya'a on̄i kuu, dá nataki na.

³² Yó'o kían n̄i ka'an ndaa Jesús táto'on ndo'o mii ná cháá ka chí noo. Dá n̄i taó xoo ñáá Pedro. Dá n̄i kasá'á dánani ñáá rá sa'a ña n̄i ka'an na dión.

³³ Tído n̄i nandió koo Jesús n̄i sa nde'é ná noo ndíta dao ka ta xíonoo xí'ín ná. Dá n̄i danáni na Pedro, ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'án kuxoo nooí, dá chí kéeón táto'on kée ña u'u, chí ko nákani inon sa'a ña kóni Ndios, di'a nákani inon táto'on k'i'o nákani ini ta va —kaá na.

Yó'o n̄i kasto'on Jesús ndi kían kánian kee ñayuu tá kóni na kanoo na xí'ín ná

³⁴ Dá n̄i kana Jesús ta xíonoo xí'ín ná, xí'ín dao ka ñayuu ñoo, dá n̄i kaa na xí'ín ná:

—Ndi ndáa ndo'ó ká'án kanoo xí'ín yu'u, dá kían kánian dánkoo ndó ña kóni mii ndó, ta natiin ndó cruz, ña kían ió ndo kuu ndo sa'í, ta ndiko ndo yu'u, ná ko'o.

³⁵ Chí ndi ndáa na kóni dákaki na mii ná ñayuu yó'o, noón kúú na kuu di'a. Tído ndi ndáa na xí'ío

mií ña kuu na sa'a yú'u, o sa'a to'on va'a dána'i, noón kúú na ni'i ña káki na.

³⁶ Dá chí, ¿ndi kían va'a ni'i ñayuu tá ná kandeé ná ni'i ná ndidaá ña kuiká ió ñayúú yó'o, ta naá vá ná noo Ndios?

³⁷ Ta, ¿ndi kían kúú ña'a ndáya'i cháá ka tá o duú ña ni'i ná ña kataki chíchí ná, ká'án ndó?

³⁸ Ta ndi ndáa ñayuu ná xíka'an noo sa'á yu'u o sa'á to'in noo ñayuu kini, noo ñayuu kómí kuachi ndéi tiempo yó'o, dá kían kaka'an ta'ani noo na ni nduu ta ñayúú yó'o sa'a ñayuu ñoó tá ná kasandaá kuu nandío ko na xí'in ndidaá ndéé ndato ni xi'o tatá Ndios noo ná, xí'in ndidaá ángel kéchóon noo ná —kaá na.

9

¹ Dá ni kaa ta'ani Jesús xí'in rá:

—Míian ndaa ná ka'in xí'in ndó ña ió dao ndo'ó, na ndíta yó'o, o kuú ta'on ndó nda ná koni ndo ndi k'i'o dándáki Ndios xí'in ndidaá kúú choon né'e ná —kaá na.

Dí'a ni kuu tá ni naye'e ndaa noo Jesús xí'in dá'on ná

² Tá ni ya'a iño kuu, dá ni kee Jesús ndáka na Pedro, xí'in Jacobo, xí'in Juan kua'an na diní iin yúku dikó ín ñoó. Ta ñoó ni naḍaon na táto'on káa na noo ta ñoó.

³ Kúú ni naye'e ndaa dá'on ná. Ta kúú ni ndukuxí kachían táto'on k'i'o ndé'é yi'o. Ta ni iin ñayuu nákata dá'on ndéi ñayúú yó'o ko kandeé ta'on dándúkuxían táto'on k'i'o ndato kuxí ni nduu dá'on Jesús.

4 Dá n̄i na'a noo profeta Elías xí'ín Moisés, ta ndíta na ndátó'ón ná xí'ín Jesús.

5 Dá n̄i kaa Pedro xí'ín Jesús:

—Va'a kúú ndéi ndu'u yó'o, maestro. Ná kava'a ndu on̄i tiya'ó. Iian ná koo mií ní, ta iian ná koo Moisés, ta iin kaan ná koo Elías.

6 Díon n̄i kaa ra, chí kō ná'á ta'on ra ndí kían ká'an ra sa'á ña n̄i yu'ú ra.

7 Kúú n̄i naxino iin viko. Ta kúú n̄i chikátían noo ndíta na. Ta tein viko ñoo n̄i ka'an tach̄i Ndios:

—Ta yó'o kúú de'e man̄i yu'u. Kueídó'o ndó to'on ká'an xi —kaá na.

8 Tá n̄i nande'é tuku ra, kúú sa koó ka va ta ñoo ndíta. Ndadá iin tó'ón míí vá Jesús iin.

9 Ta noo konoo na kua'an na ndika yúku ñoo, dá n̄i sa'anda Jesús choon noó ta n̄i sa'an xí'ín ná ñoo ña ná o sa koo ini ra nakani ra xí'ín ni iin tó'ón ñayuu sa'á ña n̄i xini ra din̄i yúku ñoo nda ná kasandaá kuu natakí na n̄i nduu ta ñayuú yó'o.

10 Sa'á ñoo kō ní ná kani ta'on ra sa'an. Dá n̄i kasá'á ndátó'ón míí rá kua'an ra ndi kua'an ña n̄i ka'an Jesús ña natakí na.

11 Dá n̄i ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndiva'a ká'an ta dana'a ley Moisés ña dinñó'ó ka kánian kii profeta Elías, dá kasaa na dá káki ñaá?

12 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndaa va ña dinñó'ó ka kánian kii Elías ndeyiko na ndidaá ña'a. Ta, ¿á kō ná'á ta'on ndó ña ká'an ta'ani tuti ī Ndios ña kánian ndo'o nda'o nio na n̄i nduu ta ñayuú yó'o, ta kenoo nda'o ñaá ñayuu?

13 Tído yu'u kúú na kaá ña sa n̄i kixi va Elías, ta n̄i kee ra xí'ín ná tát'on k̄i'o n̄i ka'an rá kee ra, chí k̄i'o díon ká'an tuti ī Ndios sa'a ná —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a Jesús iin tayii nákaa espíritu kini

14 Tá ni naxino na noó ni kandoo dao ka taa xionoo xí'ín ná, kúú ni xini na kua'á nda'o ñayuu ndíta noo ndéi ra. Ta ndíta ta'ani dao taa dána'a ley Moisés dándichi ñáá rá.

15 Tá ni xini ñayuu ñoo ña vei Jesús, kúú ni naá vá iní na ndé'é ñáá ná. Dá ni kee na taxí tá'an na kua'an na ka'an na ndisá'an xí'ín ná.

16 Dá ni ndato'ón Jesús taa xionoo xí'ín ná:

—¿Ndá sa'a dándichi tá'an ndó xí'ín taa dána'a ley Moisés káa?

17 Dá ni kaa iin taa nákaa tein ñayuu kuá'a ñoo xí'ín ná:

—Maestro, yó'o né'i de'i ni kasáai, dá chi nákaa espíritu kini ini xi, ta ni kandoo ñí'i xi kéean.

18 Ndeí kúú múi vá noo nákaa xi, ta tiiin ñáá espíritu kini yó'o, ta dánkao ñááán nda noñó'o, ta kánkuei chi'ion yú'u xí, ta chíchi tá'an no'o xi, ta kúyito xi kéean. Sa ni seí nda'avíi noo taa xionoo xí'ín ní ña ná taó ráan, tído ko ní kándeé ta'on ra —kaá rá.

19 Dá ni kaa Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná:

—¡Nandéé ka vían ñayuu ko kándisa kúú ndo'ó! ¿Ndidaá ka ví kooi xí'ín ndó, dá kandeé ini ndo yu'u? Ta, ¿ndidaá ka ví ki'o ndeé ini sa'a ndo? Kane'e ndó xi ná kii ndó —kaá na.

20 Dá né'e ñayuu ñoo tayii ló'o ñoo ni kasáa na noo ín Jesús. Dá tá ni xini espíritu kini ñoo Jesús, ta kúú ni sa'ání yí'i va ñááán, ta kúú ni kankao xi nda noñó'o ni keean, ta ni dandió tuú ñááán. Ta kúú kánkuei chi'ion yú'u xí.

21 Dá ni ndato'ón Jesús tatá xi:

—¿Ndá oon n̄i kasá'á ndó'o xi dión?

Dá n̄i kaa ra:

—Ndaá leé va xi n̄i kasá'á ndó'o xi dión.

²² Ta kua'á nda'o ta'ándá dánkao ñaá espíritu kini yó'o noo k̄eí ñó'o, noo takūi viti, dá ch̄i ka'ání ñaáán kónian. Tá kandeé ní nduva'a ní xi, dá k̄ian ku'u ini ní sa'á ndu'u, ta chindeé ní ndu'u.

²³ Dá n̄i kaa Jesús:

—Ná dá'a ni ka'on, “tá kandeé ní nduva'a ní xi”, ch̄i ndidaá vá ña'a kuu kee yu'u x̄i'ín ñayuu kándéé iní ñaá.

²⁴ Kúú n̄i kayu'ú tata xi:

—Kándéé in̄i mií ní. Ta chindeé ní yu'u ná kandeé cháá ka in̄i mií ní —kaá ra.

²⁵ Tá n̄i xini Jesús ña n̄i kasá'á nátaka kua'á nda'o ñayuu, dá n̄i sa'anda na choon noo espíritu kini ñóo, ta kaá na:

—¡Espíritu kini, espíritu kéñí'í, espíritu kédó'ó! ¡Yu'u sa'ándá choon nooon! ¡Kua'án keta k̄i ini tayíi xaan! ¡Ta o sa nándió ko kaon ndu'ón ini xi! —kaá na x̄i'án.

²⁶ Dá n̄i kayu'ú kó'óán. Ta kúú tuku va n̄i sa'ání ȳi'í ñaáán. Dá ví n̄i ketaan kua'an ini xi. Ta kúú tát'on kándu'u iin nd̄i, k̄i'o dión n̄i nandú'u x̄i n̄i kee espíritu kini ñóo. Sa'á ñóo kua'á nda'o ñayuu ñóo ká'an ña n̄i x̄i'í va xi.

²⁷ Dá n̄i tiin Jesús ndá'a x̄i. Dá n̄i ndane'e ñaá ná. Ta kúú n̄i nakūin ndichi xi.

²⁸ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i ku'u Jesús ini iin ve'e ín ñóo. Dá n̄i ndato'ón ñaá t̄a xionoo x̄i'ín ná:

—¿Ndiva'a ko ní kándéé ndu'u taó ndú espíritu kini ñóo?

²⁹ Dá n̄i kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Tá ná o káka ndo ña maní noo Ndios, ta ná o káne'e ij ndo, dá kían o kándeé ta'on ndó taó ndoan, chí ña kini nda'o kían —kaá na.

Yó'o ni kastō'on tuku Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ndí kían ndo'o na, dá kuu na

³⁰ Dá ni keta Jesús xí'ín taa xionoo xí'ín ná ñoo, dá ni kee na kua'an na chí kuendá Galilea di'a. Ta ko kóni ta'on Jesús ña kandaá ini dao ka ñayuu ndeí ko'on na,

³¹ chí kóni na dána'a na sava'a noo taa xionoo xí'ín ná ñoo, ta di'a ni kaa na xí'ín rá:

—Ko'on iin taa nakí'o ra na ni nduu taa ñayuu yó'o noo ndá'a ta tukú, dá ka'ání ñaá rá. Tído tixi kuu óni, ta kúú nataki va na —kaá na.

³² Tído ko kátóni ta'on ini ra ndiva'a ká'an na dión, chí yu'ú ra ndato'ón ñaá rá.

Yó'o ni daná'a Jesús sa'á ndi ndáa ra kúú ta ndáyá'i cháa ka noo Ndios

³³ Dá ni saa na ñoo ká'ano naní Capernaum. Ta noo ndeí na ini iin ve'e, dá ni ndato'ón Jesús taa xionoo xí'ín ná:

—¿Ndá sa'a ndátó'ón kuáchi ndo vei ndó íchi ñoo? —kaá na.

³⁴ Tído ni iin tó'ón rá ko ní ka'an, dá chí noo vei ra íchi ñoo ndátó'ón kuáchi ra sa'a ndi ndáa ra kúú taa ndáyá'i cháa ka tein mii rá.

³⁵ Dá ni sa koo Jesús. Dá ni kana na taa xionoo xí'ín ná ñoo. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndi ndáa ndo'ó katóo kakuu taa kandaya'i kuiin noo, dá kían kasandaá ndo kakuu ndó na iin sata kuií, ta koni kuáchi ndó noo ndidaá ka na —kaá na.

36 Dá n̄i tiin Jesús ndá'a iin tayíí ló'ò. Dá n̄i ch̄ikani ñáá ná noó ɾaa xíonoo xí'ín ná ñóó. Dá n̄i ndane'e ndaa ñáá ná. Dá n̄i kaa na:

37 —Ndi ndáa miíó ñayuu natiin va'a iin ta ló'ò tát'ò on kúú ta yó'ò sa'á ña kúú ná kuendá yu'u, dá kían nda mií vá yu'u n̄i natiin va'a na. Ta na n̄i natiin va'a yu'u, nda tatá Ndios n̄i natiin na, ch̄i mií ná n̄i tanda'á yu'u veii ñayúú yó'ò —kaá na.

Kaá Jesús ña ñayuu kò naá xí'ín ná, noón kúú na ndíta xoo mií ná

38 Dá n̄i kaa Juan xí'ín ná:

—Maestro, n̄i xini ndu'u iin ɾaa taó espíritu kini xí'ín kuú mií ní. Tído kò xíonoo ta'on ra xí'ín yó, sa'á ñóó n̄i ch̄ituu va ndu'u ɾa.

39 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ná dá'a ni chituu ndó ɾa, dá ch̄i ndi ndáa miíó ñayuu kée ña ndato xí'ín kuú yú'u, noón kúú na o kúú ta'on ka'an ndava'a na sa'í.

40 Ch̄i na kò naá xí'á, noón kúú na ndíta xoo yó.

41 Ta ndi ndáa miíó ñayuu nak̄i'o, va'ará iin yáxi ló'ò takuúí ná ko'o ndó sa'a ña kúú ndó kuendá yu'u, na kúú Cristo, ta kúú miían ndaa kuiti ká'in xí'ín ndó ña nandió né'e Ndios ña va'a noó ná —kaá Jesús.

Miían ndúsá kandaá yo mií yó, dá ch̄i oon ni ví ya'a iin ka na kee na kuachi sa'a yo

Dá n̄i kaa ta'ani Jesús:

42 —Ndi ndáa mií vá ñayuu n̄i kandeé n̄i daká'an kue'é takuálí kándísa yu'u ña ná ya'a xi kee xi kuachi, noón kúú na va'a cháá ka ná kandikò yuu molino dikò ná, ta ná dáketa ñáá ná ini taño'ò.

43 Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín ndá'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan. Chì va'a cháá ka ví ña ku'u ndó noo ío Ndios xí'ín iin xoo ndá'a ndo, ta o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndin nduú xoo ndá'a ndo indayá noo kéj ñó'o, tá'an ña ni iin kuu o ndá'o,

44 noo ñó'o tikudí seí ñaá, kirí ko xí'i, dá ri ñó'o kejí ñoó, ni iin kuu o ndá'o ña.

45 Tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín sa'a ndo, dá kían ka'anda ndo iin xooan. Chì va'a cháá ka ña ku'u ndó xí'ín iin xoo sa'a ndo noo ío Ndios, ta o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndin nduú xoo sa'a ndo indayá noo kéj ñó'o, tá'an ña ni iin kuu o ndá'o,

46 noo ñó'o tikudí seí ñaá, kirí ko xí'i, dá ri ñó'o kéjí ñoó, ni iin kuu o ndá'o ña.

47 Ta tá yá'a ndó kée ndó kuachi xí'ín iin nduchí nóo ndo, dá kían taó ndoan. Chì va'a cháá ka ña ku'u ndó xí'ín iin xoo nduchí nóo ndo noo ío Ndios dándáki na, ta o duú kaan ko'on ndo xí'ín ndin nduú nduchí nóo ndo indayá,

48 noo ñó'o tikudí seí ñaá, kirí ko xí'i, dá ri ñó'o kéjí ñoó, ni iin kuu o ndá'o ña.

49 'Chì ndidaá vá ñayuu kandoo vii kee ñij xí'ín ñó'o, ta ndidaá ña'a dóko ná noo Ndios kandoo vii kee ñij.

50 Ta iin ña va'a kúú ñij, tído tá ni ndi'i ña o'ovaan, ¿ndi koo keeá, dá ke'o'ova tuku yóan? Cho'on ini ndo kechóon va'a ndó táto'on kéchóon va'a ñij, dá koni ndo kandeí va'a ndó xí'ín iin ndó xí'ín iin ka ndo —kaá Jesús.

10

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'a ña ko vá'a dánkoo taa ñadi'í ra

¹ Dá n̄i keta Jesús ñoo ñoo kua'an n̄a xí'ín t̄a xíonoo xí'ín ná. Dá n̄i ya'a na noo kúu kuendá Judea. Dá n̄i kasandaá n̄a iin k̄a xoo yuta naní Jordán. Ta ñóo n̄i nat̄aka tuku ñayuu noo Jesús. Dá n̄i daná'a tuku na tát̄o'on k̄i'o kée na.

² Dá n̄i nat̄uu yati dao t̄a fariseo noo iin na, dá n̄i ka'an rá dát̄uú ñáá rá noo ñayuu ñoo. Sa'a ñoo n̄i ndat̄o'ón ñáá rá:

—¿Á kuu dánkoo iin t̄a ñadi'í ra?

³ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndí n̄i sa'anda Moisés choon noo ndo sa'a ña yó'o?

⁴ Dá n̄i kaa t̄a fariseo xí'ín ná:

—N̄i sonó vá Moisés ña kuu va k̄i'o iin t̄a iin tuti noo ñadi'í ra ña ká'an ña kóni ra ka'anda tá'an ra xí'án. Ndi'i daá, dá kuu va dánkoo ñáá rá.

⁵ Dá n̄i kaa Jesús:

—Sa'a ña káxí nda'o níoo ndo, sa'a ñoo n̄i sonó Moisés noo ndo ña kuu kee ndó dión,

⁶ tído nda míi sa'a, tá kuu n̄i kava'a Ndios ndidaá ña'a, “nda daá vá n̄i kava'a na iin t̄a xí'ín iin ñá'a”.

⁷ “Sa'a ñoo kánian dánkoo t̄a tatá ra xí'ín naná ra, dá naki'in tá'an ra xí'ín ñadi'í ra,

⁸ dá kían nduu na ndadá iin tó'ón vá.” Ta k̄o kúu k̄a n̄a uu, ndadá iin tó'ón vá kúu ná.

⁹ Ta míi Ndios kúu n̄a n̄i dakí'in tá'an ñáá, sa'a ñoo ni iin tó'ón ñayuu k̄o kánian ka'anda tá'an na —kaá n̄a.

¹⁰ Dá tá n̄i ndisáa n̄a ve'e noo ndéi na, dá n̄i ndat̄o'ón ñáá t̄a xíonoo xí'ín ná ndi kóni kaa ña n̄i ka'an na.

¹¹ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndi ndáa mió taa ni dankoo ñadi'í ra, ta ni tandá'a rá xí'ín iin ka ñá'a, roón kúú ra yá'a kée kuachi xí'ín iin ka ñá'a ñóó noo Ndios.

¹² Ta ndi ndáa mií vá ñá'a ni dankoo yíjan, ta ni tandá'an xí'ín iin ka taa, dá kían yá'a ta'anián kéeán kuachi xí'ín iin ka taa ñóó noo Ndios —kaá na.

Yó'o ni xika Jesús ña maní sa'a takuálí noo Ndios

¹³ Ta ndáka ñayuu ñóó takuálí vei na noo Jesús, dá ná chinóo na ndá'a ná diní xí. Tído ni kasá'a taa xíonoo xí'ín ná dánani ra ñayuu ñóó.

¹⁴ Ta ko ní náta'an ta'on ini Jesús tá ni xini na ña kée ra dión. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Konó ndó noo takuálí xaan ná kii xi noo yú'u. Ná dá'a ni chituu ndó xi, dá chi ñayuu kándéé ini tatá Ndios táto'on kándéé ini takuálí xaan tatá xi, noón kúú na ñó'o tixi ndá'a Ndios.

¹⁵ Miíjan ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndi ndáa na ko kándía ña dándáki ñaá Ndios táto'on k'i'o kándía takuálí ña dándáki ñaá tatá xi, noón kúú na o koní ndu'u na tixi ndá'a Ndios —kaá Jesús.

¹⁶ Dá ni nomi na takuálí ñóó. Dá ni chinóo na ndá'a ná diní xí. Dá ni xika na ña maní noo Ndios sa'a xí.

Di'a ni ka'an Jesús xí'ín iin taa kuiká

¹⁷ Dá ni naki'in tuku Jesús íchi kua'an na, dá kánkono iin taa ni saa ra ni sa kuin xiti rá noo ná. Dá ni kaa ra xí'ín ná:

—Maestro va'a kúú ní. Ta, ¿ndí kían kánian kee yu'u, dá ni'í ña kataki chíchíí?

¹⁸ Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Ndiva'a ká'an yo'ó ña kúu yu'u iin na va'a? Ta ni iin tó'ón ñayuu ko kúu na va'a. Sava'a iin tó'ón dinj Ndios vá kúu na va'a.

¹⁹ “Sa ná'á vá yo'ó ndi kua'an choon ni sa'anda Ndios: o sa kéeón kuachi xí'ín iin ñá'a, ñá ko kúu ñadi'óon, ta o sa ka'ánóon ndii, ta o sa kí'ín kuí'ínón, ta o sa ká'on ña to'ón, ta o sa dánda'ávóon ñayuu, ta koo ñañó'ó noo tatóon xí'ín noo nanóon” —kaá na.

²⁰ Dá ni kaa taá ñoo:

—Nda ló'o vei ni kasá'á seídó'i ndidaá choon yó'o, maestro.

²¹ Dá ni ku'u ini Jesús sa'a rá, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Ndadá iin tó'ón vá ña'a kómani keeón viti, tá dáá. Kua'an dikó ndi'ón ña'a ió noo. Ta dasón di'ón ñoo noo na kúnda'í, dá kían konon koo kuikón chí induú. Dá kison kanoón xí'ín yu'u.

²² Tá ni seídó'o ra ña ni ka'an Jesús, kúu ndaá nda'í va ni kuu ini ra, dá ni ndakuin ra kua'an ra xí'an kúnda'í ini ra, chi ta kuiká nda'o kúu rá.

Dí'a kua'an ña ni daná'a Jesús sa'á na kuiká

²³ Dá ni nande'é Jesús noo ndidaá ñayuu ni kao noo ndíta ñoo. Dá ni kaa na xí'ín ta xionoo xí'ín ná ñoo:

—¡Nandéé ka ví kuáchi kían, dá ndu'u na kómí ña kuiká tixi ndá'a Ndios!

²⁴ Ni naá vá iní ta xionoo xí'ín ná tá ni seido'o ra ña ni ka'an na dión. Tído ni nandió koo tuku Jesús ni ka'an na:

—¡Nandéé ka ví kuáchi, dá ndu'u na kándéé téi iní ña kuiká ná tixi ndá'a Ndios!

²⁵ Kaon cháá ka chika'anda iin camello yái iin ión tukú o duú ña ndu'u iin na kuiká tixi ndá'a Ndios —kaá na.

26 Tá n̄i seídó'o ra to'on yó'o, kúú ka'í k̄a ví n̄i naá iní ra. Dá n̄i kasá'á ndátó'ón tá'an ra:

—¿Ndá yoo n̄i'í ñ̄a k̄ak̄i na, tá dáá? —kaá ra.

27 Dá n̄i n̄ande'é ñ̄aá Jesús, dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Ni iin tó'ón ta'on ñ̄ayuu o kándeé kee dión, sava'a Ndios kúú n̄a kándeé kee dión, dá ch̄i ndidaá tá'an va ñ̄a'a kándeé ná kee na.

28 Dá n̄i kaa Pedro xí'ín ná:

—Kande'é ní, ch̄i ndu'u kúú ra n̄i d̄ankoo ndi'i ndidaá kúú ñ̄a'a ió noo ndú, ta xíonoo ndu xí'ín mií ní.

29 Dá n̄i kaa Jesús:

—Miían ndaa ná ká'in xí'ín ndó, ndi ndáa mió n̄a n̄i d̄ankoo ve'e na, o ñ̄ani n̄a, o k̄i'o na, o ku'u n̄a, o tatá n̄a xí'ín naná n̄a, o de'e na, o ñó'o ná sa'a yú'u o sa'a to'on va'a d̄ana'i,

30 noón kúú n̄a nani'i iin ciento k̄a ñ̄a'a tiempo viti sa'á ñ̄a n̄i d̄ankoo na, ch̄i ni'i ná kua'á k̄a ve'e, xí'ín kua'á k̄a ñ̄ani, xí'ín kua'á k̄a k̄i'o, xí'ín kua'á k̄a ku'u, xí'ín kua'á k̄a naná, xí'ín kua'á k̄a de'e, xí'ín kua'á k̄a ñó'o, va'ará ndo'o nani'í n̄i ná kee dao ñ̄ayuu. Tído cháá k̄a chí noo, dá natiin na ñ̄a kataki chí'í ná.

31 Tído kua'á nda'o ñ̄ayuu kúú noo ñ̄ayuú yó'o, noón di'a kúú n̄a kakuu noo ndi'i kuií noo Ndios. Ta n̄a kúú noo ndi'i kuií noo ñ̄ayuu ñ̄ayuú yó'o, noón di'a kakuu n̄a nakuita noo noo Ndios tiempo daá ñóó.

Yó'o n̄i kasto'on tuku Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná ndi'í k̄ián ndo'o na, dá kuu n̄a

32 Dá n̄i kee Jesús k̄okaa na kua'an n̄a ích̄i kua'an ñoo Jerusalén, ta xió noo n̄a kua'an n̄a noo ta xíonoo xí'ín ná. Ta naá vá iní ra kua'an ra xí'ín ná, ta tákuei yu'u ñ̄aá rá kua'an ra. Dá n̄i taó xóo

tuku Jesús ndin uxí uu taa ñoó tein dao ka ñayuu ñoó. Dá nì kasá'á ná nákani na xí'ín rá sa'á ndí kían ndo'o na:

³³ —Kande'é ndó, chì viti kían kòkaa yó kua'an yo ñoo Jerusalén. Ta ko'on iin taa nakì'o ra na nì nduu taa ñayúú yó'o noo ndá'a ta dutì saku'a'a, xí'ín noo ndá'a taa dána'a ley Moisés. Ta roón kúú ra kandoo ña kánian kuu na. Dá nakì'o ñaa rá noo ndá'a ta tukú.

³⁴ Dá kediki ndaa ñaa rá, ta kani ñaa rá, ta tuu ndaa dií ñaa rá, dá ka'ání ñaa rá. Tído tìxi kuu óni, dá nataki na —kaá na.

Dì'a nì kuu tá nì xíka Juan xí'ín Jacobo iin ña manì noo Jesús

³⁵ Dá nì natuu yati Jacobo xí'ín Juan, ra kúú de'e Zebedeo, noo ín Jesús. Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Maestro, kóni ndu'u ña kee ní iin ña manì xíka ndu'u noo ní.

³⁶ Dá nì ndato'ón ñaa Jesús:

—¿Ndí kían kee xí'ín ndó, kóni ndo?

³⁷ Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Konó ní ná kandeì ndu dín ní noo ndato téi náye'e ndaa noo koo ní dándáki ní. Iin ndu'u ná koo xoo kuá'a ní, ta iin ka ndu ná koo xoo íti ní.

³⁸ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko ná'á ta'on ndó ndí kían xíka ndo. ¿Á ío ndo'ó ña ko'o ndó kirá ova ko'o yu'u? ¿Á ío ta'ani ndó ña kodo ndúta ndo táto'on kì'o kodo ndúta yu'u xí'ín ña ndo'i?

³⁹ Dá nì kaa ra xí'ín ná:

—Ío vá ndu'u ña ndo'o ndu dión.

Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Miian ndaa ndisa ko'o ndo'ó kirá ova ko'o yu'u, ta kodo nduta ta'ani ndó xí'in ña ndo'o naní nio ndo tato'on ki'o ndo'o yu'u.

⁴⁰ Tído ña kandeí ndó xoo kuá'a yu'u o xoo íti yu'u, o duú choon sa'ándá yu'u kíán. Chì ñoó kíán k'i'o Ndios noó na nì kaxi mií ná kandeí ñoó —kaá na.

⁴¹ Dá tá nì seido'o uxì ka ta ñoó ña nì xika Jacobo xí'in Juan noo Jesús, kúú nì karyíí nda'o ra xí'in rá.

⁴² Dá nì kana Jesús ndidaá rá, dá nì kaa na xí'in rá:

—Sa ná'á vá ndó tato'on k'i'o kée ta né'e choon dándáki ra ñoo ñó'o ñayuu yó'o, chì kéndusa ra xí'in ñayuu kuedó'o ñaa ná. Ta ra né'e choon ná'ano, sa'ándá ra choon noó ñayuu ñó'o tixi ndá'a rá.

⁴³ Tído ko káni ta'an vaan kee ndó dión tein mií ndó. Chì ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu iin ta ndáya'i tein mií ndó, dá kíán kánian koni kuáchí di'a ndó noo dao ka ndo.

⁴⁴ Ta ndi ndáa ndo'ó kátoó kakuu noo, dá kíán kánian koni kuáchí di'a ndó noo ndidaá ka ndo.

⁴⁵ Chì ko ní kasaá ta'on na nì nduu ta ñayuu yó'o ña koni kuáchí di'a ñayuu noo ná. Di'a nì kasáa na koni kuáchí di'a na noó ñayuu, ta nakì'o na mií ná kuu na, ta dión, dá dítá ná ndidaá ñayuu tixi ndá'a ña kánian ndo'o na sa'á kuachi kée na —kaá Jesús.

Di'a nì kuu, dá nì nduva'a Jesús iin ta ko túu noo naní Bartimeo

⁴⁶ Dá nì saá na iin ñoo naní Jericó. Dá tá nì keta na ñoo ñoó kua'an na xí'in ta xionoo xí'in ná, kúú kua'á nda'o ñayuu tákuei kua'an sata ná. Ta ió iin ta ko túu noo naní Bartimeo, ra kúú de'e ra naní Timeo. Ta yu'ú íchì ñoó ió ra sáti ra.

47 Tá n̄i seido'o ra ña vēi Jesús, na ñoo Nazaret, kúú n̄i kasá'á káyu'ú rá:

—¡Jesús, de'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

48 Ta kúú kua'á nda'o ñayuu n̄i kasá'á dánani ñaá ná, dá ná kutá̄di rá, ká'án ná. Tído n̄i'i cháá ka n̄i kasá'á káyu'ú rá:

—¡De'e na ve'e rey David, ku'u ini ní sa'í!

49 Dá n̄i sa tuu too Jesús, dá n̄i sa'anda na choon noó ñayuu ñoo ña ná ka'an na xí'ín ta ñoo sā ra noo ná.

Dá n̄i kaa ñayuu ñoo xí'ín rá:

—Ndeé koo inon, ta nakuīn ndichi, ch̄i kána Jesús kaa yo'ó ko'on.

50 Dá n̄i dakána ra kotó ra. Kúú n̄i nakuīn ndichi ra. Dá n̄i kee ra kua'an ra noo ín Jesús.

51 Dá n̄i ndato'ón ñaá ná:

—¿Ndí k̄án kónon kee xí'ón?

Dá n̄i kaa ta k̄o túu noo ñoo:

—Maestro, kónī ña natuu nooí.

52 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Kua'án viti, ch̄i sa'á ña kándéé inon yu'u, sa'á ñoo n̄i nduva'ón.

Ta kúú viti'ón di'a n̄i natuu noo rá. Ta kúú n̄i kee ra tákaa ra Jesús kua'an ra.

11

Di'a n̄i kuu, dá n̄i ku'u Jesús ñoo ká'ano Jerusalén

¹ Kúú n̄i kuyati na ñoo Jerusalén, ch̄i sa n̄i kasandaá yati na ñoo naní Betfagé xí'ín ñoo naní Betania. Ta ñoo kúú noo né'e tá'an yati xí'ín iin yúku naní Olivos. Dá n̄i sa'anda Jesús choon noó uu ta xionoo xí'ín ná,

² ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'an ndo ñoo ló'o nákaa chí noo káa. Tá n̄i saa ndo n̄i ku'u ndó káa, dá nani'i ndo noo ndíko iin burro, kiri ko ñá'a kandodó ná. Tá n̄i nani'i ndo rí, dá ndaxí ndó r̄i kandaka ndó kii ndó.

³ Tá ndáa na ndátó'on ñáá: “¿Ndiva'a ndáxí ndó r̄i?”, dá kaa ndo xí'in ná: “Dá chí xínñó'ó sato'o ndu r̄i, ndi'i daá, dá tanda'á ná ndu kii ndu ndaka ndu r̄i”, kaa ndo —kaa Jesús xí'in rá.

⁴ Dá n̄i kee ra kua'an ra. Ta kúu n̄i nani'i rá noo ndíko burro ñoo yati yé'é ve'e ín yu'ú íchi ñoo. Dá n̄i ndaxí rá r̄i.

⁵ Tá n̄i xini dao ñayuu ndíta ñoo, dá n̄i ndátó'on ñáá ná:

—¿Ndiva'a ndáxí ndó burro xaan?

⁶ Dá n̄i kaa ra tátó'on k̄i'o n̄i ka'an Jesús xí'in rá. Dá n̄i sonó vá ná né'e ra burro ñoo kua'an ra.

⁷ Ta ndáka ra r̄i n̄i saa ra noo ió Jesús, dá n̄i chíkodó rá kotó ra sata r̄i. Dá n̄i kaa Jesús kanóo na kua'an na.

⁸ Dá n̄i kasá'á kua'á nda'o ñayuu chíndei na kotó na me'í íchi noo vei Jesús ñoo. Ta dao ka na n̄i sa'anda ndá'a yító, dá n̄i chíndei naan íchi noo ya'a na ñoo.

⁹ Ta ñayuu xió noo kua'an noo Jesús xí'in ñayuu tákuei vei chí sata ná n̄i kasá'á káyu'ú ná:

—¡Ná natiin Ndios ñañó'ó! ¡Na ká'ano kúu na yó'o, chí vei na xí'in choon sato'o yo Ndios!

¹⁰ ¡Na ká'ano kúu na yó'o, chí vei na dándáki na ñoo yo tátó'on n̄i dándáki ñáá rey David tá sa na'á! ¡Ná natiin Ndios ñañó'ó nda noo ió na noo dikó! —kaa ñayuu ñoo.

¹¹ Dá n̄i ku'u Jesús ñoo Jerusalén. Dá n̄i sa'an na ve'e ño'o ká'ano. Tá n̄i ndi'i n̄i sa nde'é ná ndidaá ña'a ió ñoo, dá n̄i kee na kua'an na ñoo nani

Betania xí'ín ndin uxí uū taa xíonoo xí'ín ná, chí sa n̄i ini va.

Dì'a n̄i ndo'o iin tañò'ó n̄i kee Jesús

¹² Tá n̄i tuu noo iin kā kuū ñoo, dá n̄i kankuei na ñoo Betania kua'an̄ na. Dá nda'í n̄i kasá'á kuiko Jesús.

¹³ Ta kúú n̄i xini xíká vá ná íin iin tañò'ó, ta ndato kuí'ín ndá'ā ra. Dá n̄i kee na kua'an̄ na noo íin rá, ná kande'á á íin tiñò'ó keí ná. Tído tá n̄i saā na n̄i sā nde'é ná, kúú kò ta'ón tiñò'ó íin noo ra. Sava'a ndá'ā óon va rá íin, chí kò ñá'ā ta'on kasandaá yoo kuin̄ rí.

¹⁴ Dá n̄i kaa Jesús xí'ín tañò'ó ñoo:

—¡Ni iin kuū kā ná ō keí ni iin tó'ón ñayuu kuí'i yo'ó!

Ta kúú n̄i seídó'o va ta xíonoo xí'ín ná ñā dión n̄i kaa na.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i taó ndí'i Jesús ta díkó xí'ín ta xín kua'an̄ ra sata vé'e ño'o ká'ano

¹⁵ Tá n̄i ndí'i, dá n̄i nasáā na ñoo Jerusalén. Dá n̄i ku'u na yé'é ve'e ño'o ká'ano. Dá n̄i kasá'á ná taó ndí'i na ta díkó xí'ín ta xín kua'an̄ ra sata vé'e. Kúú n̄i dakuéi na ndidaá mesa noo ndéi taa nádaon dí'ón. Kúú n̄i sata ni'ini na téi kándí'i taa ndéi díkó paloma.

¹⁶ Kúú kò ní sónó ta'on na ñā chika'anda ni iin tó'ón ñayuu ini yé'é ve'e ño'o ñoo xí'ín ña'ā né'e na kua'an̄ na.

¹⁷ Ta kúú ñoo n̄i kasá'á Jesús dána'ā na noo ñayuu ñoo, ta kaá na:

—¿Á kò ndúsaā ta'on ini ndo ñā di'a va kaá tuti īi Ndios: “Ve'e yu'u kúú iin ve'e noo kánian nataka ñayuu ndéi iin ní kúú ñayuu, dá ka'an̄ na xí'ín

yu'u", kaáan? Tído ndo'ó kúú na ndéi kéean táto'on iin káo ta kuí'íná —kaá na.

18 Tá nì nì'ì tó'on taa dána'a ley Moisés xí'ín ta dutì saku'a'á ña nì kee na dión, dá nì kasá'á rá ndúkú rá ndi kee ra, dá ka'ání ñaá rá. Tído yu'ú ra, chí ndidaá kúú vá ñayuu ñoó nì naá iní seídó'o na ña dána'a Jesús.

19 Dá tá nì kuaá kuú dáá ñóó, dá nì keta Jesús ñoo Jerusalén kua'an na xí'ín taa xíonoo xí'ín ná.

Dì'a kua'an ña nì daná'a Jesús sa'á taño'ó nì da'íchi na ñoó

20 Tá nì tuj noo iin ka kuú, dá nì ya'a yati na noo iin taño'ó ñóó, kúú nì xini taa xíonoo xí'ín ná ña nda yo'o ví rá nì ichì.

21 Dá nì ndusáa ini Pedro ña nì ka'an Jesús xí'ín yíto ñoó. Dá nì kaa ra:

—Maestro, káa chí, taño'ó, kirá nì datái chi'an mií ní káa, nì ichì va rá.

22 Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandéé ká'ano iní ndo Ndios.

23 Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'ín ndó; ndi ndaa ndo'ó nì kuu va ná ka'an xí'ín yúku káa: “Kuxoo, ta kua'án dáketón miíon ini taño'o káa”, ta torá ko nákanì kuáchi ini ndo, ta kándisa ndaa ndo ña kí'o dión koo, dá kían kasandaá ndisa va ña nì ka'an ndo.

24 Sa'á ñoó ká'in ña ndidaá kúú vá ña'a ná kaka ndo noo Ndios, ta kándéé ká'ano ini ndo ná, ta kúú nì'ì ndisa va ndoan.

25 Tído tá tein ká'an ndo xí'ín Ndios, ku'u ká'ano ini ndo sa'a ñayuu naá tá'an xí'ín ndó, dá kían nda tatá ndo Ndios, na ío induú, kí'o ká'ano ta'ani ini na sa'á kuáchi mií ndó.

26 Chì tá ná ọ kú'u ká'ano ini ndọ sa'á ñayuu ñoo, dá kían ni tatá Ndios, na ío induú, ọ kú'u ká'ano ta'on ini sa'á kuachi mií ndó —kaá Jesús.

Yó'o nì ndato'ón t̄a fariseo Jesús ndá yoo nì x̄i'o choon noo ná

27 Dá nì kasáa tuku Jesús x̄i'ín t̄a x̄ionoo x̄i'ín ná ñoo Jerusalén. Dá nì kasá'á ná x̄ionoo na noo iin ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá nì natuu yati t̄a duti saku'a, x̄i'ín t̄a dána'a ley Moisés x̄i'ín t̄a sá'ano ñoo.

28 Dá nì ndato'ón rá Jesús:

—¿Ndá choon né'e ní ña nákaa ní kée ní di'a? Ta, ¿ndá yoo nì x̄i'o choon yó'o noo ní ña kee nian? —kaá ra.

29 Dá nì kaa Jesús x̄i'ín rá:

—Ta ná ndato'ón ta'ani yu'u ndo'ó sa'a iin ña'a. Tá nì kat̄i'a ndó nì nandió né'e ndoan, dá kasto'on yu'u x̄i'ín ndó ndá yoo nì x̄i'o choon nooí ña kéei ña yó'o.

30 ¿Ndá yoo nì x̄i'o choon noo Juan ña sa dakódo ndúta ná ñayuu? ¿Á Ndios nì x̄i'oan, o t̄a? Ka'an ndo ná kande'á —kaá na.

31 Dá nì kasá'á ndátó'ón tá'an mií rá ndíta ra:

—Tá ná kaa yo ña Ndios nì x̄i'o ñaá, dá kían kaa ra x̄i'á: “¿Ndiva'a kọ ní kándisa ndó ña nì daná'a ra, tá dáá?”

32 Tído, ọ kúu ta'on kaa yo ña t̄a nì x̄i'o ñaá.

Dión nì kaa ra, ch̄i yu'ú ra kée ñayuu kuá'a ñoo. Ch̄i ndidaá vá noón kándisa ña miian ndaa ndisa Juan nì sa kuu iin profeta nì t̄anda'á Ndios nì kii.

33 Dá nì kaa ra x̄i'ín Jesús:

—Kọ ná'á ta'on ndu'u ndá yoo nì x̄i'o choon noo Juan.

Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Ta ni yu'u o kásto'on ta'on xí'ín ndó ndá yoo n̄i x̄i'o choon nooí ñ̄a k̄eei ndidaá ñ̄a yó'o —kaá n̄a.

12

Di'a kua'an ñ̄a n̄i nakani Jesús sa'á ñ̄a n̄i ndo'o iin sato'o uva

¹ Dá n̄i k̄asá'á Jesús dákí'in tá'an na dao ñ̄a'a xí'ín to'on dána'a n̄a, ta kaá n̄a:

—Iin kuu n̄i d̄andée iin t̄aa yitó uva noñó'o rá. Ta n̄i chikáa r̄a korraan. Dá n̄i k̄ava'a ra noo ko'óni ndúta uva ñ̄oó. Ta n̄i k̄ava'a ta'aní ra iin ve'e dikó noo kanóo r̄a kandaa uva ñ̄oó.

'Dá n̄i d̄ikó ndodó raan noo dao k̄a t̄aa kéchóon. Dá n̄i kee ra kua'an xíká rá.

² Dá tá n̄i x̄inkoo tiempo ta'anda uva ñ̄oó, dá n̄i sa'anda r̄a choon noo iin mozo r̄a ñ̄a ná ko'on r̄a noo ndéi t̄a kéchóon ñ̄oó natiin ra uva, kirí k̄anian ni'i rá.

³ Tído tá n̄i saa mozo ñ̄oó, dá n̄i ndakuei t̄a kéchóon noo uva ñ̄oó n̄i kani ñ̄aá rá. Ta ni iin ñ̄a'a ko ní x̄i'o ra kane'e mozo ñ̄oó no'o r̄a.

⁴ Dá n̄i n̄andió koo tuku sato'o ñ̄oó n̄i sa'anda r̄a choon noo iin k̄a mozo r̄a kua'an r̄a. Tído tá n̄i saa r̄a noo ndéi t̄a kéchóon ñ̄oó, dá n̄i ndakuei tuku ra n̄i kani ñ̄aá rá xí'ín yuu, ta n̄i d̄arkue'e r̄a diní rá, ta n̄i ndeine'e ñ̄aá rá.

⁵ Dá n̄i n̄andió koo tuku sato'o ñ̄oó n̄i sa'anda r̄a choon noo iin k̄a mozo kua'an r̄a. Tído tá n̄i saa r̄a, dá n̄i sa'ání ñ̄aá t̄a kéchóon ñ̄oó. Ndi'i daá, dá n̄i sa'anda sato'o ñ̄oó choon noo kua'a k̄a mozo kua'an r̄a. Tído dao ra n̄i kani ra, ta dao k̄a r̄a n̄i sa'ání rá.

⁶ 'Ta ndadá iin tó'ón vá ñayuu kámani chinda'á rá ko'on. Ta yó'o kúú iin tó'ón diní de'e maní rá. Kúú nì sa'anda rā choon noo xí kua'an xì, chí di'a nì kaa rā: “Ndá ndi kuu koo va ñañó'ó rá noo de'i”, kaá rā.

⁷ Tído tá nì saa xì, ta kúú nì kasá'á ndátó'ón kue'é tã kéchóon ñoo: “Taa kaa kúú rā natiin ndidaá kúú ñó'o yó'o noo tatá xì. Kó'o ka'ání yó xì, dá ná kandoo ndi'i ñó'o yó'o noo mií yó”, kaá rā.

⁸ Dá nì tiin ñaa rá. Ta kúú nì sa'ání ñaa rá. Dá nì dakána ñaa rá nda sata korrá noo kaa yitó uva ñoo.

⁹ Ta, ¿ndí kián kee sato'o uva ñoo viti, ká'an ndó? Kasaa rā, dá ka'ání ndí'i ra tã kéchóon ñoo, dá dikó ndodó rā ñó'o noo kaa yitó uva ñoo noo dao kã tã kéchóon.

¹⁰ ¿Á kó óon ta'on ka'i ndó tuti ij Ndios? Chí di'a kaáan:

Ta yuu nì kañó'ó tã káva'a ve'e, ñoo di'a va nì kasandaá kakuu yuu tito.

¹¹ Díón nì kee sato'o yo Ndios xí'in yuu ñoo.

Sa'á ñoo iin ña'a ndato nda'o kián noo yo.

¹² Dá nì ka'án tã né'e choon ñoo tiin ra Jesús kadi rā ve'e kaa, chí nì kandaá va ini rā ña sa'a mií vá rá nì nakani na to'on yó'o. Tído yu'ú va ra kée ñayuu kuá'a ñoo. Sa'á ñoo nì dankoo ra Jesús, dá nì kee ra kua'an rā.

Dì'a nì kuu tá nì ka'án dao tã dátúú rá Jesús

¹³ Tá nì ndi'i, dá nì tanda'á rá dao kã tã fariseo xí'in dao kã tã kuendá Herodes ña ná ko'on rā noo Jesús, ta nandukú rá ña dátúú ñaa rá, dá ná ya'a na noo ka'an na.

¹⁴ Dá tá nì saa rā noo nákaa Jesús, dá nì kaa rā xí'in ná:

—Maestro, ná'á vá ndu'u ña kúú ní iin na ndaa. Ta ko yu'ú ní ni iin tó'on ñayuu, chi ko né'e ní tandíni ndá yoo kúú iin rá iin ñayuu, á ndáya'i na o koó. Di'a dána'a ndaa ní íchi Ndios noo ndidaá ñayuu. Sa'á ñoó, ¿ndi kaá mií ní? ¿Á va'a ni kée yó chíya'i yó sa'a ñó'o yo noo ra kúú kuendá César o koó? —kaá ra.

¹⁵ Tído ni kandaá va ini Jesús ña kúú rá ta uu noo, ta katóo ra dátúú ñaá rá. Dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndiva'a ndúkú ndó ña ya'i noo to'on ká'in? Tei tóo ndó iin di'ón, ña chíya'i ndó sa'a ñó'o ndo, dá ná kande'á.

¹⁶ Dá ni xi'o tóo ra iin di'ón kaa noo ná. Dá ni kaa na xí'in rá:

—¿Ndá na'áná kían ndá'a noo di'ón yó'o? Ta, ¿ndá kuu kían ndá'a nooán yó'o?

Dá ni kaa ra:

—Na'áná César kían xí'in kuu rá.

¹⁷ Dá ni kaa Jesús xí'in rá:

—Naki'o ndó ña kúú ña'a César noo rá, tá dáá, ta naki'o ndó ña kúú ña'a Ndios noo ná.

Ta kúú ni naá vá ini ta ñoó sa'á ña ni ka'an na dión.

Di'a kua'an ña ni daná'a Jesús ña mi'an ndaa nataki na ni xi'i

¹⁸ Dá ni kasáa dao ta saduceo noo Jesús. Ta ko kándisa ta'on ra ña nataki na ni xi'i. Dá ni ndato'ón ñaá rá:

¹⁹ —Maestro, di'a kaá iin ley ni taa Moisés: “Tá ni xi'i iin ta, ta ko ní sá io de'e yí ra xí'in ñadi'í ra, dá kían kánian naki'in ñaá ñani ra tanda'a rá xí'an, dá kían koo iin de'e yí naki'in kuu ñani ra.”

20 Ta viti, n̄i sa ndei usa ñani. Ta kúú n̄i t̄andá'a ta kúú noó ñoó, tído n̄i xi'i va ra, ta ko ta'ón de'e yíi ra ní sá io xí'ín ñadi'í ra.

21 Sa'á ñoó n̄i t̄andá'a ñani ra xí'án. Tído n̄i xi'i ta'ani ta kúú uú ñoó, ta ko ní sá io tuku de'e yíi ra xí'án. Ta kúú dión ta'ani n̄i ndo'o ta kúú oni.

22 Ta dión ta'ani n̄i ndo'o ndin usa ñani ñoó, ch̄i n̄i xi'i ndi'i ra, ta ni iin ra ko ní sá io de'e yíi xí'án. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i xi'i ta'ani mií ñá'a ñoó.

23 Sa'á ñoó, tá ná kasandaá kuú nataki na n̄i xi'i, ¿ndi k̄aa iin t̄aa ñoó kakuu yíi ñá'a ñoó, ch̄i ndin usa va ra n̄i sa kuu yíi? —kaá ra.

24 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko ná'a ta'on ndó ndí k̄ian ká'an ndo, ch̄i ko kékuendá ta'on ndó ña ká'an tuti īi Ndios, ta ni ko nákoní ta'on ndó choon ká'ano ío noo ndá'a ná.

25 Dá ch̄i tá ná kasandaá kuú nataki ñayuu n̄i xi'i, o koo ka ña tanda'a ná, ta o kí'o ka na de'e di'í na tanda'a xí, dá ch̄i tát'on k̄i'o ndéi ángel induú, nda k̄i'o dión vá kandeí na.

26 Tído viti ná ko'in kasto'in xí'ín ndó ña miian ndaa nataki na n̄i xi'i. ¿Á ko óon ta'on ka'i ndó to'on n̄i taa Moisés? Ch̄i tein k̄eí yitó táka ló'o ñoó, dá n̄i kaa Ndios di'a xí'ín ná: “Yu'u kúú Ndios noo Abraham, ta yu'u kúú Ndios noo Isaac, ta yu'u ta'ani kúú Ndios noo Jacob.”

27 Dión n̄i kaa na, dá ch̄i ko kúú ta'on na Ndios noo na n̄i xi'i, di'a noo na takí vá kúú ná Ndios, ch̄i ndidaá vá ñayuu ndéi takí noo ná. Sa'á ñoó yá'a nda'o ndo'o sa'á ña ko kándisa ndó ña nataki na n̄i xi'i —kaá na.

Yó'o dána'a Jesús ndi kaa choon ndáya'i cháa ka n̄i sa'anda Ndios keeá

28 Dá n̄ natuu yati iin ɬa dána'a ley Moisés, ta n̄ seido'o ra ña n̄ ka'an Jesús xí'ín ɬa saduceo ñoo. Kúú n̄ katóni ini ra ña va'a nda'o n̄ nandió né'e na ña n̄ ndato'ón ñaá rá sa'á na n̄ xi'i. Sa'á ñoo n̄ ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndi káa iin choon ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka choon n̄ sa'anda Ndios keeá?

29 Dá n̄ kaa Jesús xí'ín rá:

—Choon ndáya'i cháá ka noo ndidaá ka choon n̄ sa'anda Ndios keeá kían kaáan di'a: “Kueídó'o ndo'ó, na ñoo Israel. Ndios, na kúú sato'o yo, iin tó'ón din̄i mií vá ná kúú Ndios.

30 Kon̄i ndo sato'o yo Ndios xí'ín ndino'o níyo ndo, xí'ín ndino'o ini mií ndó, xí'ín ndidaá ñaxintóni ndo, ta xí'ín ndidaá kúú ndée ndo.” Ña yó'o kúú choon ndáya'i cháá ka n̄ sa'anda Ndios keeá.

31 Ta ña kúú uu kían sá kí'in tá'an xí'ín ña yó'o, ch̄i di'a kaáan: “Ku'u ini ndo sa'á ñayuu xi'ín ndó tát'on k̄i'o ndó'o ndó xí'ín mií ndó.” Ta koó ka choon ndáya'i cháá ka noo ndin nduú choon yó'o —kaá na.

32 Dá n̄ kaa ɬa dána'a ley Moisés ñoo xí'ín ná:

—Va'a nda'o n̄ ka'an ní, maestro. Ndaa kuití n̄ ka'an ní ña iin tó'ón din̄i vá kúú Ndios. Ta koó ka iin ka Ndios, sava'a iin tó'ón din̄i miíó ná kúú ná.

33 Ta ndáya'i cháá ka ña kon̄i yo Ndios xí'ín ndino'o níyo yo, xí'ín ndidaá ñaxintóni yo, xí'ín ndino'o ini miíá, xí'ín ndidaá kúú ndée yo, ta ku'u ini yo sa'á ñayuu xi'ín yó tát'on k̄i'o ndó'o yó xí'ín mií yó. Ta ña yó'o kían ndáya'i cháá ka o duú ndidaá ka ña'a dákei yo noo Ndios, o ndidaá ka ña'a dóko yo noo ná —kaá ra.

34 Tá n̄i seídó'o Jesús ña va'a nda'o yíko n̄i ka'an ra, dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ndadá cháá vá kámani, ta kuu ndu'u yo'ó t̄ixi ndá'a Ndios —kaá na.

Ta kúu ni iin tó'ón ka ra ko ní x̄i'o ndeé iní natuu ndato'ón rá Jesús sa'a dao ka ña'a.

Di'a kua'an ña n̄i daná'a Jesús sa'a Cristo, na dákaiki ñaá

35 Nákaa Jesús dána'a na yé'é ve'e ño'o ká'ano ñoó, dá n̄i kaa na xí'ín ñayuu ñoó:

—¿Ndiva'a dána'a ta dána'a ley Moisés ña tein na ve'e rey David kixi Cristo, na dákaiki ñaá?

36 Ch̄i di'a va n̄i kaa mií David tá n̄i nakutí ná xí'ín Espiritu īi Ndios:

Di'a n̄i kaa sato'o yo Ndios xí'ín na kúu sato'i:

“Kakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u ndaá ná kasandaá kuu nataán ndí'ii ta x̄iní u'u ñaá t̄ixi sa'on.”

37 Mií David kaá ña sato'o na kúu Cristo, sa'a ñoó, ¿ndiva'a dána'a ra ña kii Cristo tein na ve'e na, tá dáá? —kaá Jesús.

Kádij nda'o ini ñayuu kuá'a ñoó ndéi na seídó'o na ña dána'a Jesús.

Di'a kua'an ña n̄i ka'an Jesús sa'a ña kini kée ta dána'a ley Moisés

38 Dá n̄i kaa ta'ani Jesús noo dána'a na noo ñayuu ñoó:

—Koo ini ndo kandaa ndo mií ndó noo ta dána'a ley Moisés, dá ch̄i kátoó ra kandixi ra da'ón nání, ta kóni ra ña ka'an ñayuu ndisá'an xí'ín rá xí'ín ñaño'ó noo x̄ionoo ra noo yá'i.

39 Ta kátoó ta'ani ra kandeí ra noo t̄eí kúu noo ini ve'e noo náta na ñoo yo, ta kátoó ta'ani ra kandeí

ra téi kúú noo ndéi ta ndáya'i sásá'an ra noo ió víko.

⁴⁰ Ta xío ndaa ra ve'e na kuáan. Ta sa'á ña kóni ra ña ka'an va'a ñayuu sa'a rá, sa'á ñoó na'á xíka ta'i rá noo Ndios. Ta yó'o kúú ra ya'i nda'o chiya'i ra noo Ndios sa'á ña kée ra dión —kaá na.

Di'a ni kee iin ña'á kuáan kúnda'í

⁴¹ Ió Jesús yati noo taán ñayuu di'ón ini sato, ña dóko ná noo Ndios ini yé'é ño'lo ká'ano ñoó, ta ndé'é ná ndi kée iin rá iin ñayuu ñoó taán na di'ón ñoó. Ta kua'á nda'o na kuiká taán kua'á nda'lo di'ón.

⁴² Dá ni kasáa ta'ani iin ña'á kuáan kúnda'í. Ta kúú ni taán uu di'ón ka kua'á. Kúú cháa nda'lo ndáya'i ña.

⁴³ Dá ni kana Jesús ta xionoo xí'ín ná, dá ni kaa na xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ña'á kuáan kúnda'í kaa ni taán kua'a cháa ka di'ón noo ndidaá ka ñayuu kaa,

⁴⁴ dá chi ndidaá na kaa ni taán ña kándo noo vá ná. Tído ñá'a kaa, va'ará kúnda'í vían, ni taán ndí'an ña né'e va'an katakian —kaá na.

13

Yó'o kúú noo dána'a Jesús ña naá vá ve'e ño'lo ká'ano

¹ Tá ni keta Jesús yé'é ve'e ño'lo ká'ano ñoó, dá ni kaa iin ta xionoo xí'ín ná:

—Maestro, kande'é ní, ki'lo dión ví ná'ano yuu kaa, ta ki'lo dión ví ñóchí kaa ve'e ño'lo ká'ano kaa.

² Dá ni kaa Jesús xí'ín rá:

—¿Á ñóchí nda'lo kaa ve'e ño'lo ká'ano kaa, xinóon? Tído kana'ón ña ni iin tó'ón yuu kaa o

kándoo kandodó tá'an, chí koon ndi'i vaan —kaá na.

Kásto'on Jesús ndí kían koo, dá naá ñayuu yó'o

³ Dá nì sa koo Jesús ndika yúku naní Olivos chí xoo noo túu iin ve'e ño'o ká'ano ñoo. Dá nì ndato'ón xoo ñaá Pedro xí'ín Jacobo xí'ín Juan xí'ín Andrés:

⁴ —Kasto'on ní xí'ín ndu'u ndá oon koo dión. Ta, ¿ndí kían koo tá kua'an xinkoo ndidaá ña yó'o?

⁵ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Kandaa ndo mií ndó, dá ná o dándá'í ñaá ni iin tó'ón ñayuu.

⁶ Chí kua'á nda'o ta kasaa, ta kechóon ra kuu yú'u, ta kaa rá: “Yu'u kúú Cristo, na dáka'ki ñaá.” Ta kua'á nda'o ñayuu kandeé rá dándá'í rá.

⁷ Tá nì kandaa ini ndo ña sa'ání tá'an iin ñoo xí'ín iin ka ñoo, ta nì ni'í tó'ón ndó ña naá tá'an dao ka ñoo ñó'o xíká, tído ná dá'a ni yu'ú ndo, dá chí kí'o dión káni vaan koo, tído ko ñá'a ta'on kasandaá kuu noo ndí'í.

⁸ Chí ndakuei dao nación naá tá'an xí'ín dao ka nación, ta kasá'á naá tá'an ta'ani ta né'e choon ndéi iin rá iin ñoo ná'ano. Ta yó'o yó'o va kasá'á ni'i nda'o taan. Ta yó'o rá yó'o ta'ani kasá'á koo tama. Ta ña yó'o kían koo, dá kasá'á ndo'o cháa ka ní'o ñayuu ndéi ñayuu yó'o.

⁹ Tído ndo'ó, kandaa ndo mií ndó, chí kasá'á ñayuu nakí'o na ndo'ó noo ndá'a ta né'e choon. Ta kani na ndo'ó ini ve'e noo ná'taka na. Ta kandaka na ndo'ó ko'on na noo ta né'e choon ná'ano, noo ta kúú rey viti sa'á ña kúú ndó kuendá yu'u. Dión koo, dá ni'í ndo kí'o ndó kuendá sa'a yú'u noo ta né'e choon ná'ano.

10 Tído mií̄an ndúsa kánian kanoo ñayuu dána'a na to'on va'a sa'a yú'u iin ní kúú ñayuu dinño'ó ka, dá kasandaá kuu noo ndí'í.

11 Tído, tá ndáka na ndo'ó ni sāa na ni naki'o na noó ta né'e choon, o sa ndí'í ini ndo sa'á to'on ka'an ndo, ta o sa nákanini ndo. Sava'a to'on ni'i ndo noo Ndios, ñoo oon va kían ka'an ndo. Chi o duú mií ta'on ndó ka'an. Espíritu ī Ndios va kúú na ka'an.

12 'Ta iin ñani naki'o ra ñani mií rá noó ta né'e choon, dá ka'ání ñaá rá. Ta dión ta'ani kee na kúú tatá xí'in de'e ra. Ta ndakuei ta'ani dao de'e naá ra xí'in tatá ra, dá ka'ání ñaá rá.

13 Chi kasá'á koni u'u ndidaá ñayuu ndo'ó sa'á ña kúú ndó kuendá yu'u. Tído ndidaá na ni xi'o ndeé ini ni sa ndita ndaa xí'in nda noo ndí'í kuii, noón kúú na ni'i ña káki na.

14 'Tá ni xini ndo ió ña kini dáyako ñaá, ña ni ka'an profeta Daniel sa'a, noo ko kánian kooan, dá kían na ndéi chí Judea ná kuino kí ná ko'on na nda din̄i yúku. (Ndi ndáa ndo'ó, na ká'i ña yó'o, nata'í ini ndo sa'án, dá kandaá ini ndo.)

15 Ta na kándodó din̄i vé'e kuu dáá ñóó, ko kánian ndu'u na ve'e na naki'in na ña'a na kane'e na ko'on na.

16 Dá ri na ño'o yúku, ko kánian nandió kuéi na no'o na naki'in na kotó na.

17 Ta, jnda'í kúu ví na ñá'a ño'o de'e, ta nda'í kúu ta'ani ví na ndéi taleé chí chí tein kuu dáá ñóó!

18 Kaka ndo ña man̄i noo Ndios, dá ná dá'a ni ndo'o ndó dión tein yoq̄ vixi.

19 Chi kuu dáá kakuu iin kuu noo ndo'o naní nio ñayuu. Dá chi nda ni kasá'á vá sa'a ñayuu, ta nda

viti kō óon ta'on ndo'o ñayuu táto'on k̄i'o ndo'o na tein kuu dáá ñóó. Ta ni iin kuu ka o kóo dión.

²⁰ Tído tá kō ní chítuu sato'o yo Ndios tandó'ó vej koo tein kuu dáá ñóó, dá k̄ian ndi'i va ñayuu ñóó naá. Tído sa'á ña kú'u ini na sa'á ñayuu ni kaxi mií ná, sa'á ñóó chituu na tandó'ó koo tein kuu dáá ñóó.

²¹ Tá ka'an iin ñayuu xí'in ndó: “Kande'é ndó, yó'o nákaa Cristo, na dákaki ñaá”, o tá kaa na xí'in ndó: “Kande'é ndó, ch̄i kaa nákaa na”, ná dá'a ni kandía ndó.

²² Ch̄i ndakuei dao t̄a to'ón, ta kaa ra ña mií rá kúú Cristo. Ta ndakuei ta'ani profeta to'ón. Ta kee ra ña'a ndato, xí'in ña'a ná'ano, dá dándalí ra ñayuu. Ta kúú nda ñayuu ni kaxi mií Ndios ndukú rá dándalí ra.

²³ Sa'á ñóó kaon koo ndó, ch̄i sa ni datí'ai ndo'ó tá kō ñá'a koo dión.

Di'a koo, dá nandió koo tuku Jesús kii na ñayuu yó'o

²⁴ Dá ni kaa ta'ani Jesús:

—Tein kuu dáá ñóó, tá ni ndi'i ni sa io tandó'ó ká'ano ñóó, dá nakuiin naá nd̄indi, ta ni yo o ka o tóon.

²⁵ Dá kuei tiñoó ñó'o induú káa, ta kidi ni'ini ña ná'ano ñó'o induú.

²⁶ Dá ví koni ndo na ni nduu t̄a ñayuu yó'o kii na tein viko, ta ndato naye'e ndaa na noo kii na xí'in ndidaá choon kómí ná.

²⁷ Ta ka'anda na choon noo ángel vej xí'in ná ko'on na nakuaka na ndidaá kúú ñayuu ni kaxi mií ná ndéi ndin komi xoo tach̄i, ch̄i ko'on na noo xíká cháá ka noo kúú noñó'o yó'o, ta ko'on ta'ani

na noo kúú noo xíká cháá ka induú dá nditútí ná noo Jesús.

28 'Kane'e ndó kuendá tátō'on kée taño'ó. Tá nī nduyútā noo rā, ta veī nómā yúta kuálí rā, kúú sa ná'á vá yó ñā sā nī kuyati yoo koon daj.

29 Ta dión ta'ani, tá nī xini ndo nī kasá'á kúu tandó'ó yó'o, dá kían kana'á ndó ñā sā nī kuyati va kuu nandió kooi kasaai.

30 'Miían ndaa kuiti ná ka'in xí'in ndó ñā o kuú ta'on ñayuu ndéi tiempo daá ndā ná koo ndidaá ñā yó'o.

31 Induú káa xí'in noño'o yó'o naá váán. Tído to'on ká'in, o yá'a ta'an vaan.

32 'Tído ni ko iin ta'on ná'á ndá kuu kakian, o ndá hora kooan, ta ni ángel ndéi induú ko ná'á, ta ni na kúú de'e Ndios ko ná'á, chi iin tó'ón dinī míí vá tatá Ndios kúú na ná'á.

33 Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'in Ndios, chi ko ná'á ta'on ndó ndá oon koo dión.

34 'Chi kían tátō'on kī'o ndó'o iin taa kua'an xiká. Tá ko ñá'a kana ra ko'on rā, dá nī dankoo tóo ra ve'e ra noo ndá'a taa kéchóon noo rá. Dá nī xi'o ra choon noo iin rá iin ra. Dá nī sa'anda ta'ani ra choon noo taa ndaá yé'é rá ñā ná kaño'o ini rā.

35 Kī'o dión ta'ani kaño'o ini ndo, chi ko ná'á ta'on ndó ndá oon nandió koo tuku na kúú sato'o ndo kasaā nā. Chi oon ni ví kasaā nā tá nī kuaá, o kasaā nā dao ñoó, o kasaā nā tá nī kana chéli, o kasaā nā tá nī tuu noo.

36 Chi iin ndakána va kasaā nā, sa'á ñoó kaño'o ini ndo, dá kían ná dá'a ni natiin na ndo'ó ndéi ndó kídī ndo.

37 Ñā ká'in xí'in ndo'ó yó'o, ká'in xí'in ndidaá kúú ñayuu ñā ná kaño'o ini nā —kaá Jesús.

14

Yó'o n̄i ndátó'ón kue'é t̄a né'e choon ndi kee ra, dá tiin ra Jesús

¹ Ta kómani vá ūu k̄a kūu, dá koo vík̄o pascua, dá seí n̄a Israel pan k̄o ní kí'in tá'an xí'in ñ̄a dákuit̄a t̄achí ñ̄aá. Kúú n̄i kasá'a ndátó'ón mañá ndidaá t̄a dut̄i sakūa'a xí'in t̄a dána'a ley Moisés ndi koo kee ra, dá tiin ra Jesús, dá ná ka'ání ñ̄aá t̄a né'e choon.

² Dá n̄i kaa r̄a:

—Ná dá'a ni tiin yó r̄a tein vík̄o, dá ch̄i ndakuei ñ̄ayuu nakuina vāa n̄a ki'in na sa'a rá —kaá r̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i kuei iin ñ̄a'a ndutá támi sá'an dini Jesús

³ Ta nákaa Jesús ñ̄oo Betania nōo kúú ve'e iin t̄a naní Simón, tá'an r̄a n̄i sā ndo'o kue'e t̄é'í. Ta nōo ió Jesús mesa, kúú n̄i kasá'a iin ñ̄a'a, ta né'an iin t̄indo'o ló'o n̄i kava'a xí'in yuu díon naní alabastro. Ta ñ̄oo ñ̄o'o ndutá támi sá'an naní nardo. Ta ndutá ya'i nda'o kúú rá. Ta kúú n̄i ta'ávían dik̄o t̄indo'o ñ̄oo, dá n̄i kuei ndi'an r̄a din̄i Jesús.

⁴ Ta kúú n̄i xido nda'o ini dao t̄a ndéi ñ̄oo, dá n̄i kasá'a rá ndátó'ón tá'an mií rá ndéi ra:

—¿Ndiva'a dánaá oon ñ̄a'a kaa ndutá támi sá'an kaa?

⁵ Ta va'a k̄a ví ní dik̄o yó r̄a, ch̄i ya'i rá tát̄on k̄i'o ní'í iin ñ̄ayuu kéchón na on̄i ciento kūu, dá chindeé yó n̄a kúnda'í xí'in d̄i'ón ñ̄oo, ní kúu —kaá r̄a.

Sa'a ñ̄oo n̄i kasá'a rá dán̄ani ra ñ̄a'a ñ̄oo.

⁶ Dá n̄i kaa Jesús xí'in rá:

—O sā dán̄ani ndó ñ̄a'a yó'o. ¿Ndiva'a dáta'an ndoán? Ch̄i ñ̄a va'a va kían n̄i keeán xí'in yu'u.

⁷ Chi daá ndéi va ñayuu kúnda'í xí'ín ndo'ó, ta kuu va chindeé ndó na ndá hora ká'án mií ndó. Tído yu'u, o kóo kuií ta'oin xí'ín ndó.

⁸ Ñá'a yó'o kúú ñá xí'o ndi'i tátoto'on kijo sáa ndéean nooi, chi ni kuei ñá ndutá támi sá'an dinií, ta kijo dión ni kenduuan yiki koñoi tátoto'on kijo kooi nduxii.

⁹ Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña ndeí kúú míi vá noo dána'a na to'on va'a sa'í iin ní kúú ñayuú yó'o, nakani ta'ani na ña ni kee ñá'a yó'o xí'ín yu'u, dá ná kaño'o ini ñayuu sa'á ña ni keeán —kaá Jesús.

Dí'a ni kuu, dá ni kandoo Judas ña naki'o ra Jesús noo ndá'a ta duti kúú noo

¹⁰ Dá ni kee Judas Iscariote, tá'an ra nákaa tein ndin uxí uu ta xionoo xí'ín Jesús, kua'an ra dikó rá Jesús noo ta duti saku'a'a.

¹¹ Tá ni seido'o ta duti ñoo ña ni ka'an Judas xí'ín rá, kúú ni kadij nda'o ini ra. Dá ni kandoo ra ña kijo ra di'on noo rá. Dá ni kasá'á ndúkú Judas ndí koo kee ra, dá naki'o ra Jesús noo ndá'a roón.

Dí'a ni kuu tá ni sadini Jesús noo ndí'í kuií xí'ín ta xionoo xí'ín ná

¹² Tá ni kasandaá kuu mií noo, ña kúú víko noo seí na Israel pan, tá'an ña ko ní kí'in tá'an xí'ín ña dákuita tachian, ta sa'áni na léko kuendá víko pascua, dá ni ndatoto'on ñaa ta xionoo xí'ín Jesús:

—¿Ndeí kóni ní ko'on ndu'u kenduu ndu ña kadini yó kuendá pascua?

¹³ Dá ni sa'anda na choon noo uu ta xionoo xí'ín ná ñoo, ta kaá na xí'ín rá:

—Kua'an ndo ñoo ká'ano káa. Ta káa naki'in tá'an ndó xí'ín iin ta ndío yoo ñó'o takuií kua'an ra. Ta kúú karkuei ndó ra ko'on ndo.

14 Dá tá n̄i sāa ra n̄i ndu'u ra ini ve'e, dá kaa ndo xí'ín t̄a kúú sato'lo ve'e ñoó: “Di'a kaá maestro ndu'u: ¿Ndi káa iin cuarto k̄i'o ní noo kad̄ini kuendá víko pascua xí'ín t̄a xíonoo xí'ín?” kaa ndo xí'ín rá.

15 Dá ná dána'a ra iin cuarto ká'ano kánóo dikó, ta sa ió nduu vaan. Ta ñoó kenduu ndo ña'a ná kad̄ini yó —kaá Jesús.

16 Dá n̄i kee uu t̄a ñoó kua'an ra. Dá tá n̄i sāa ra ñoo ñoó, kúú n̄i ndo'o ra tát'on káa rá ió ña n̄i ka'an Jesús xí'ín rá. Ta ñoó n̄i kenduu ra ña kad̄ini na kuendá víko pascua.

17 Dá tá n̄i kuaá ñoó, dá n̄i kasaa Jesús xí'ín ndin ux̄i uu t̄a xíonoo xí'ín ná ve'e ñoó.

18 Dá n̄i sāa ndei na mesa. Ta tein sásá'an na ñoó, dá n̄i kaa Jesús:

—Miian ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña iin mií vá ndo'ó, t̄a sásá'an dáó xí'ín yu'u, nak̄i'o ñaa noo ndá'a t̄a xiní u'u ñaa —kaá na.

19 Dá n̄i kasá'á kúnda'í nda'o ini ra. Dá n̄i kaa iin rá iin ra xí'ín ná:

—¿Á yu'u kúúí, tatá?

20 Dá n̄i kaa Jesús:

—Iin t̄a nákaa tein ndin ux̄i uu ndo kúú rá. Tá'an ra dáket̄a dáó ndá'a xí'ín yu'u ini ko'o, roón kúú rá.

21 Ta miian ndaa ndo'o na n̄i nduu t̄a ñayuú yó'o tát'on k̄i'o ká'an tuti ij̄i Ndios. Tído nda'í va t̄a nak̄i'o ñaa noo ndá'a t̄a xiní u'u ñaa. Va'a cháa ka vían ní x̄io dá'a ní kaki t̄a ñoó, ní kúu —kaá na.

22 Ta tein noo sásá'an na ñoó, dá n̄i tiin Jesús pan. Dá n̄i nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios. Dá n̄i sa'anda dao naan, dá n̄i x̄i'o naan noo t̄a ñoó. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Keí ndoán, chí ña xaan kúú yikí koñoi.

²³ Dá nì tiin na copa. Dá tá nì ndi'i nì ñakì'o na ndivé'e noo Ndios, dá nì xì'o na ra noó ta xíonoo xí'ín ná, ta ndidaá vá rá nì xi'i lú'u lú'u ra.

²⁴ Dá nì kaa na xí'ín rá:

—Ndútá xaan kúú nij yu'u, kirá dáxinkoo ña nì kandoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, ta kuita ra sa'á kuachi kuá'a ñayuu.

²⁵ Miían ndaa ná ka'in xí'ín ndó ña o nándió koo kaj ko'i ndutá uva yó'o nda ná kasandaá kuu, dá ko'o saái ndutá uva noo ió Ndios dándáki na.

Yó'o nì ka'an Jesús ña ndata Pedro sa'a ná

²⁶ Dá tá nì ndi'i nì keká'ano na Ndios xí'ín iin yaa, dá nì kee na kua'an na diní yúku naní Olivos.

²⁷ Dá nì kaa Jesús xí'ín ta xíonoo xí'ín ná:

—Ndidaá vá ndo'ó dánkoo ndava'a ñaa sakuaá víti, dá chí di'a kaá tuti ij Ndios: “Dárkue'e ka'í yu'u taa ndáka léko, ta kúú ndi ndi'i va léko kuita noó ko'on.”

²⁸ Tído tá nì ndi'i nì ñatakij, dá kuió noóij noo ndo ko'in chí Galilea di'a, dá kasandaá ndo —kaá na.

²⁹ Dá nì kaa Pedro:

—Va'ará ná dánkoo ndava'a ndidaá taa yó'o mií ní, tído yu'u, o kée ta'oin dión.

³⁰ Dá nì kaa Jesús xí'ín rá:

—Miían ndaa ná ka'in xí'ón ña sakuaá víti, tá ko ñá'a ta'on kana chéli ta'ándá kúú uu, ta kúú sa oní va ta'ándá ndaton sa'á yu'u.

³¹ Ta kúú nì ndundéé Pedro ka'an ra, ta kaá ra:

—Va'ará ná kánian kuu nduúí xí'ín ní, tído o ndátá ta'oin sa'a ní —kaá ra.

Ta kúú kì'o dión ta'ani nì kaa ndidaá ka ta xíonoo xí'ín ná ñóó.

Di'a n̄i kuu tá n̄i n̄i ndató'ón Jesús xí'ín Ndios iin noo naní Getsemaní

³² N̄i ndi'i, dá n̄i saa n̄a noo naní Getsemaní. Dá n̄i kaa Jesús xí'ín ta xí'ín ná:

—Yó'o ni kandeí tóo ndó, dá ná ko'in ka'in xí'ín Ndios, dá kasaai —kaá n̄a.

³³ Dá n̄i kee Jesús ndáka na Pedro xí'ín Jacobo xí'ín Juan kua'an n̄a. Dá n̄i kixian n̄i kunda'í nda'o ini Jesús, ta n̄i kasá'á ndó'o nda'o ní'o ná.

³⁴ Dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Nda'í nda'o kúu inji. Sa ndaá ndii va kúuí xiníi. Yó'o ni kandeí tóo ndó, ta kaño'o ini ndo —kaá n̄a.

³⁵ Dá n̄i kee Jesús kua'an n̄a lú'u ka chí noo. Dá n̄i sa ku'in xití ná, ta n̄i xino ví taan n̄a nda noño'o. Dá n̄i xika n̄a noo Ndios ña tá ná kuu, dá ná o yá'a na ña vei ndo'o na ñoó.

³⁶ Ta di'a kua'an ña n̄i kaa n̄a:

—Tatá ló'o miíi, ndidaá kúú vá ña'a kuu kee mií ní. Dítá ní yu'u noo ndutá ova, ña kúú ña ndo'o níoi. Tído ná dá'a ni kakuuan tát'o'on k̄i'o kóni yu'u. Ná kakuuan tát'o'on k̄i'o kóni mií ní —kaá n̄a.

³⁷ Tá n̄i nandió koo na n̄i ndisáa n̄a noo ndéi ndin oni ta kua'an xí'ín ná ñoó, kúú sa kíd̄i va ra ndéi ra. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín Simón Pedro:

—Simón, ¿á kíd̄i vóón? ¿Á ko x̄i'o ndeé ta'on inóon kaño'o inóon, va'ará iin hora?

³⁸ Kaño'o ini ndo, ta ka'an ndo xí'ín Ndios, dá ná dá'a ni kexíxi ña kini xí'ín ndó. Ch̄i sa ío nduu ní'o ndo kee ndó ña kóni Ndios. Tído ña kóni ñi'í ndo k̄ian ch̄ituu ñaá —kaá n̄a.

³⁹ Dá n̄i sa'an tuku na n̄i ka'an n̄a xí'ín Ndios tát'o'on k̄i'o n̄i ka'an n̄a xí'ín ná ta'ándá mií noo.

40 Dá tá n̄i nd̄isáa n̄a noo nd̄ei on̄i t̄aa ñoó, kúú sa k̄id̄i tuku va ra nd̄ei ra, ch̄i sa'án̄i nd̄a'o ñáá ñ̄a ma'án̄o. Ta k̄o ní'j̄i vá rá nd̄i k̄ián̄ ka'an r̄a x̄í'ín ná.

41 Ta kúú ta'ánd̄a kúú on̄i n̄i nd̄isáa Jesús n̄i sa'an n̄a n̄i ka'an n̄a x̄í'ín Ndios. Dá n̄i kaa n̄a x̄í'ín t̄aa ñoó:

—j̄Kud̄i ndo viti! j̄Ta nani'j̄i nd̄ee ndo viti! Cháá dión k̄a ni ná k̄ak̄ián̄ kud̄i ndo, ch̄i sa n̄i kas̄andaá va hora ñ̄a nak̄i'o ra n̄a n̄i nduu t̄aa ñ̄ayuú yó'o noo ndá'a t̄aa kóm̄i kuachi.

42 j̄Ndakuei ndó, ná ko'o viti! Ch̄i sa kúyati t̄aa v̄ei nak̄i'o yu'u noo ndá'a t̄a kóm̄i kuachi —kaá n̄a.

D̄i'a n̄i kuu tá n̄i tiin ra Jesús kandaka ra ko'on̄ ra noó t̄a né'e choon

43 Kúú ká'an j̄i vá Jesús ín na, kúú sa n̄i kas̄aa va Judas, iin r̄a kúú kuend̄a ndin ux̄i ūu t̄a x̄ionoo x̄í'ín ná. Ta kuá'á nd̄a'o t̄aa v̄ei x̄í'ín rá. Dao ra né'e espada, ta dao k̄a r̄a né'e ȳito. Ch̄i v̄ei ra x̄í'ín choon n̄i sa'anda t̄a dut̄i sakua'a, x̄í'ín t̄a dána'a ley Moisés, x̄í'ín t̄a sá'ano ñoo.

44 Sa n̄i kasto'on va Judas x̄í'ín t̄aa ñoó ndi kee ra dána'a r̄a ndá yoo kúú Jesús, ch̄i di'a n̄i kaa r̄a:

—T̄aa n̄i ch̄itóí noo ñoó, roón kúú tiin ndó kandaka ndó ko'on̄ ndo, ta kandaa va'a ndó r̄a —kaá r̄a.

45 Dá tá n̄i natuu yati Judas noo ín Jesús, dá n̄i kaa r̄a x̄í'ín ná:

—Nákaa ní, maestro.

Dá n̄i ch̄itó rá noo ná.

46 Dá n̄i natuu t̄aa kua'a ñoó n̄i tiin ra Jesús.

47 Ta kúú iin t̄aa ín x̄í'ín Jesús n̄i taó rá espada r̄a. Ta kúú n̄i ch̄itó'on r̄a do'o iin t̄aa kéchón noó t̄a dut̄i kúú noó.

48 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín t̄aa kua'a ñoó:

—¿Á t̄a kují'íná vá kée ndó yu'u kúuí, sa'á ñoó vejí ndó xí'ín espada xí'ín yít̄o tiin ndó yu'u?

49 Ta ndidaá kuū vá n̄i sa káai xí'ín ndó yé'é ño'o ká'ano sa daná'i noo ndo, ta ko ní tíin ta'on ndó yu'u. Tído ndidaá ña yó'o kúu viti, dá ná xinkoo to'on ká'an tuti ij Ndios —kaá na.

50 Ta kúú ndidaá vá t̄a xionoo xí'ín ná n̄i dan̄koo ndava'a ñaá, ta n̄i xino ra kua'an ra.

Dí'a n̄i ndo'o iin tayíi n̄i kankono kua'an

51 Ta sata ñayuu kuá'a ñoó tákaa iin tayíi kua'an xi. Ta sava'a iin sávana va ndíxi xi kua'an xi. Kúú n̄i tiin ta'ani ñaá rá.

52 Tído n̄i dayáa xi sávana ñoó. Ta kúú ndaá n̄i kankono vichí xí kua'an xi.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i sa ín Jesús noo mií t̄a duti kúú noó

53 Dá né'e ra Jesús n̄i saá ra noo ió mií t̄a duti kúú noó. Dá n̄i nataka ta'ani ndidaá kúú t̄a duti sakua'a, xí'ín t̄a sá'ano ñoo, xí'ín t̄a dána'a ley Moisés.

54 Ta Pedro, ndaá xíká xíká tákaa ra kua'an ra. Dá n̄i saá ra n̄i ku'u ra noo kúú yé'é ve'e t̄a duti kúú noó ñoó. Dá n̄i sa koo ra ió ra noo ndéi t̄aa ndaá yé'é ñoó, chí ndéi ra nádaa rá noo k̄éi ño'o.

55 Ta ra duti sakua'a ñoó xí'ín ndidaá ka t̄a né'e choon ndéi ra ndúkú rá t̄aa ka'an kuachi sa'a Jesús, dá kuu nakí'o ñaá rá noo ndá'a t̄a romano, dá ka'ání ñaá rá. Tído ko ní ní'i ta'on ra ndí k̄ián kakuu kuachi na.

56 Chí kua'a nda'o t̄aa n̄i kava'a ña to'on n̄i ka'an ra sa'a Jesús. Tído ko ní náki'in tá'an ta'on to'on, ña n̄i ka'an ra sa'a ná.

57 Dá n̄i ndakuei dao kā t̄aa ndúkú rá kuachi ka'an̄ rā sa'ā Jesús, ta kaá rā:

58 —Ndu'ū kúú rā n̄i seídó'o ñ̄a n̄i kaa t̄aa xaan̄ di'a: “Ko'in̄ nakani ndi'ii ve'e ñ̄o'o ká'ano yó, ñ̄a n̄i kava'a ndá'ā t̄aa. Ta kúú t̄ixi on̄i kuu, ta kúú kava'i iin̄ kā ve'e ñ̄o'o saá, tído ō duú ñ̄a kava'a ndá'ā t̄aa kakian” —kaá rā.

59 Tído kō ní náki'in̄ tá'an ta'on̄ ñ̄a n̄i ka'an̄ rā sa'ā ná.

60 Dá n̄i ndakuin̄ ndichi mií t̄a kúú dut̄i kúú noó me'í noō ndéi rā ñ̄oó. Dá n̄i ndato'on̄ rá Jesús:

—¿Ndiva'a kō ká'on̄ chindeéon̄ miíon̄? ¿Á ñ̄a ndaa kían̄ ká'an̄ kuachi t̄aa káa sa'on̄ o koó?

61 Tído tádi on̄ va iin̄ Jesús, ni iin̄ to'on̄ kō ní ka'an̄ nā.

Dá n̄i nandió kōo tuku mií t̄a dut̄i kúú noó ñ̄oó n̄i ndato'on̄ ñ̄aá rá:

—¿Á yo'ó kúú Cristo, nā dákāki ñ̄aá? ¿Á de'e Ndios, nā īi, kúú yo'ó?

62 Dá n̄i kaa nā xí'in̄ rá:

—Jaan̄, ñ̄aá kúú yu'u, ta koni ndō nā n̄i nduu t̄aa ñ̄ayuú yó'o nakoo na xoo kuá'a Ndios noō ió na dándáki na. Ta koni ta'ani ndó nā kii na tein vikō tánee induú —kaá nā.

63 Dá n̄i ndatá t̄a dut̄i kúú noó ñ̄oó dá'on̄ ndíxi ra sa'á ñ̄a n̄i xidō ini rā. Dá n̄i kaa rā:

—¿Ndá choon̄ kuu kā yō cháá kā t̄aa ka'an̄ kuachi sa'ā rá?

64 Ch̄i sā n̄i seídó'o vá míi ndó ñ̄a n̄i ka'an̄ ndava'a ra sa'ā Ndios. ¿Ndí kían̄ náta'an̄ ini ndō keeá xí'in̄ rá viti? —kaá rā.

Dá n̄i kandoo ndidaá t̄aa ndéi ñ̄oó ñ̄a kánian̄ kuu Jesús sa'á ñ̄a n̄i ka'an̄ nā dión.

⁶⁵ Dá n̄i k̄asá'á túu ndaa d̄ij̄ ñaá dao ra. Ta n̄i dadá'i ra noo ná x̄í'ín iin dá'on, dá n̄i kani ñaá rá, ta kaá ra x̄í'ín ná:

—Nakoni ini ndi ndá yoo n̄i kani ñaá —kaá ra.

Ta nda ra ndíta ndaá yé'é ñoo n̄i kani da'anda noo ná.

Di'a n̄i kuu tá n̄i ndata Pedro sa'a Jesús oni ta'ándá

⁶⁶ Ta yé'é ve'e nino ñoo ió jí vá Pedro. Dá n̄i k̄asáa iin ñá'a kéchón noo mií ta duti kúu noo ñoo.

⁶⁷ Dá tá n̄i xinián ió Pedro nádaa rá noo k̄éi ñó'o ñoo, kúu n̄i sa nde'é va'a ñaaán, dá n̄i kaaan x̄í'ín rá:

—Xíonoo ta'ani yo'ó x̄í'ín Jesús, ta ñoo Nazaret, ¿daá koó?

⁶⁸ Tído n̄i ndata vá rá, ta kaá ra:

—K̄o ná'á ta'on yu'u ta ñoo, ta ni k̄o kánda ta'on inii ndá sa'a ká'on x̄í'ín.

Dá n̄i kee ra kua'an ra chí noo kúu yé'é di'a. Tá n̄i saa ra ñoo, ta kúu n̄i kana va chéli.

⁶⁹ Ta kúu n̄i xini tuku va ñá'a ñoo noo iin Pedro. Dá n̄i k̄asá'á ká'an x̄í'ín dao ka ñayuu ndíta ñoo:

—Taa yo'ó kúu kuendá Jesús.

⁷⁰ Ta kúu tuku va n̄i ndata rá.

Ta lú'u ka tóo, kúu n̄i ka'an dao ka ñayuu ndíta ñoo x̄í'ín rá:

—Miían ndaa kuiti kuendá Jesús kúu yo'ó, chí ta kuendá Galilea ta'ani kúuón. Dá chí tát'on ká'an roón, díon ká'on.

⁷¹ Dá n̄i k̄asá'á ká'an ndava'a Pedro, ta kaá ra:

—Ná'á Ndios ña k̄o ná'á ta'on yu'u ta ká'an ndo sa'a ñoo —kaá ra.

⁷² Ta kúu n̄i kana va chéli ta'ándá kúu uu. Dá ví n̄i ndisáa ini ra to'on n̄i ka'an Jesús x̄í'ín rá, chí di'a

n̄i kaa n̄a: “Tá k̄o ñá'a kana chéli ta'ándá kúu ū, ta kúu sa ndata yo'ó sa'á yu'u on̄i ta'ándá”, kaá n̄a. Tá n̄i ndisáa ini ra to'on yó'o, kúu nda'í nda'o n̄i saki ra.

15

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa'ín Jesús noó t̄aa naní Pilato

¹ Dá tá n̄i t̄uu noo, sa n̄i kandoo va t̄a duti sakua'a, xí'ín t̄a sá'ano ñoo, xí'ín t̄aa dána'a ley Moisés xí'ín ndidaá ka ní t̄a né'e choon ndi k̄i'o kee ra xí'ín Jesús. Dá n̄i kató ñáá rá ndáka ra n̄i saá ra n̄i nak̄i'o ra noó t̄a né'e choon romano naní Pilato.

² Dá n̄i ndato'ón Pilato Jesús:

—¿Á yo'ó kúu rey noó n̄a Israel?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Tá dión kaá mií ní —kaá n̄a.

³ Ta ndéi t̄a duti sakua'a dátaí kuachi ñáá rá sa'á kua'á nda'o ña'a.

⁴ Dá n̄i ndato'ón tuku ñáá Pilato ñoo, ta kaá ra:

—¿Á ni iin ña'a o ká'an yo'ó chindeéón miíón? Ta dión ví kua'á ña'a dátaí kuachi ñáá t̄aa káa.

⁵ Ta va'ará dión n̄i kaa ra, tído ni iin to'on k̄o ní ka'an Jesús. Sa'á ñoo n̄i naá vá iní ra.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i sa'anda Pilato choon ña ná karkaa Jesús ndika cruz

⁶ Tein iin iin víko pascua dáyaá Pilato iin t̄aa nákaa ve'e k̄aa, tá'an ra kándoo n̄a ñoo Israel sa'a.

⁷ Daá ñoo nákaa iin t̄aa naní Barrabás ve'e k̄aa, ta ñó'o ta'ani dao k̄a t̄aa kí'in tá'an xí'ín rá sa'ání rá ndii. Roón kúu t̄aa n̄i ndakuei n̄i naá xí'ín t̄a né'e choon romano.

⁸ Dá n̄i kasáa kua'á nda'o ñayuu noo Pilato. Dá n̄i kasá'á xik̄a n̄a noo rá ña ná dáyaá ra iin t̄aa

nákaa ve'e kaa, táto'on k̄i'o kée ra tein iin rá iin víko pascua.

⁹ Dá n̄i kaa ra x̄í'ín ñ̄ayuu ñ̄oó:

—¿Á kóni ndo ñ̄a dáyaai na kúu rey noó na Israel yó'o?

¹⁰ Dión n̄i kaa ra ch̄i n̄i kandaá va ini ra ñ̄a sa'á ñ̄a u'u ini vá ta dut̄i sakuá'a ñ̄oó, sa'á ñ̄oó n̄i nak̄i'o ñ̄aá rá noo ndá'a rá.

¹¹ Tído n̄i daká'an kue'é ta dut̄i sakuá'a ñ̄oó ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oó, dá n̄i xika na ñ̄a va'a cháa ka Barrabás ná dáyaá ra.

¹² Dá n̄i ndato'ón ñ̄aá Pilato, ta kaá ra:

—¿Ndí k̄ián kóni ndo kee yu'u x̄í'ín t̄aa ch̄inani ndó kúu rey noó na Israel yó'o, tá dáá?

¹³ Dá n̄i kayu'ú ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oó:

—¡Chirkaa ní ra nd̄ika cruz!

¹⁴ Dá n̄i kaa Pilato:

—¿Ndí k̄ián kini n̄i ya'a t̄aa yó'o n̄i kee ra?

Tído kúu n̄i'i cháa ka ví n̄i kasá'á káyu'ú ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oó:

—¡Chirkaa ní ra nd̄ika cruz!

¹⁵ Ta sa'á ñ̄a kóni Pilato kandoo va'a ra noó ñ̄ayuu kuá'a ñ̄oó, sa'á ñ̄oó n̄i dayáa ra Barrabás. Dá tá n̄i ndi'i n̄i kani soldado Jesús x̄í'ín chirrión, dá n̄i nak̄i'o ñ̄aá Pilato noo ndá'a rá, dá ná ko'on ra chirkaa ñ̄aá rá nd̄ika cruz.

¹⁶ Dá n̄i nak̄i'in ñ̄aá soldado ndáka ra kua'an ra nda maá ini ve'e chóon ta romano. Dá n̄i nadataká ra ndidaá ka soldado kúu kuendá ra.

¹⁷ Dá n̄i daku'ino ñ̄aá rá iin dá'on kua'á toón, ta n̄i ch̄inóo ra iin corona n̄i kava'a x̄í'ín ion din̄i ná.

¹⁸ Dá n̄i kasá'á rá kée ra ñ̄a kéká'ano ñ̄aá rá:

—Na ká'ano kúu mií ní, na kúu rey noó na Israel —kaá ra.

19 Ta *n̄i* kani ra iin tañi'í *d̄in̄i* ná, ta *n̄i* tuu ndaa *d̄i'í* ñáá rá. Ta *n̄i* sa *ku'ita* *x̄ití* rá noo ná kée ra ña *ké'ká'ano* ñáá rá.

20 Tá *n̄i* ndi'i *n̄i* *kediki* ndaa ñáá rá, dá *n̄i* *d̄itá* rá dá'on *kua'á* toón ndíxi na ñoó. Dá *n̄i* *naḍaku'ino* ñáá rá dá'on *mí* ná. Dá ví *n̄i* taó ñáá rá ndáka ra *kua'an* ra *chirkaa* ra *ndika* cruz.

Di'a n̄i kuu tá n̄i chirkaa ra Jesús ndika cruz

21 Ta noo ndáka ñáá rá *kua'an* ra, ñoó *n̄i* *naki'in* tá'an ra *xí'in* iin ta naní *Simón*, ta *kuendá* *Cirene*. Ta *de'e* ra naní *Alejandro* *xí'in* *Rufo*. Ta *yó'o* *kúu* ra *kondii* *n̄i* sa'an *yúku*. *Kúu* *n̄i* *kendúsa* soldado *xí'in* rá ña ná *kadokó* ra *cruz* *Jesús* *ko'on* ra.

22 Ta ndáka ñáá rá *n̄i* *sa* ra iin *xían* noo naní *Gólgota*. To'on *yó'o* *kóni* *kaa* *yikí* *lásá* *din̄i* *nd̄i*.

23 Ñoó, dá *n̄i* *xí'o* ra *vino* *n̄i* *ḍataká* tá'an *xí'in* *ndutá* *ova* *ko'o* *Jesús*, *tído* *ko* ní *xín* ta'on na *ko'o* na ra.

24 Dá tá *n̄i* ndi'i *n̄i* *chirkaa* ñáá rá *ndika* cruz, dá *n̄i* sa *nde* ra *n̄i* *ḍadikí* ra *suerte* *xí'in* dá'on ná, dá ná *kandé'á* *ndi* ndáa dá'on *kánian* *ni'i* iin rá iin ra.

25 Táto'on *ka* iin *dataan* *n̄i* *chirkaa* ra *Jesús* *ndika* cruz.

26 Ta ndá'a iin *tabla* *din̄i* cruz ñoó, ta *ká'an* ndá sa'a *kían* *tákaa* na ñoó. Ta *di'a* *kaáan*: “Taa *yó'o* *kúu* *rey* *noó* na *Israel*.”

27 Dá *n̄i* *chirkuei* ta'ani ra *u* ta *ku'i'ina* *ndika* *dao* *ka* cruz. Iin ra *tákaa* *xoo* *kuá'a* na, ta iin *ka* ra *tákaa* *xoo* *íti* na.

28 Ta *xí'in* ña *yó'o* dá *n̄i* *xinkoo* noo *ká'an* *tuti* *ij* *Ndios*, *chi* *di'a* *kaáan*: “*N̄i* *naḍakí'in* tá'an *daó* ñáá rá *xí'in* ta *kómí* *kuachi*.”

29 Ta ñayuu chíka'anda kua'an noo tákaa Jesús ñoó kédiki ñaá ná, ta kaó na diní ná kénóo na Jesús, ta kaá na:

—¡Maáki ri! Kaá yo'ó ña nakani ndi'ón ve'e ño'o ká'ano Ndios. Ta kúu tixi oní va kuu nduva'ón ña, kaáon.

30 Ñoó ndani, dákaki miíon viti. Kua'an noo kí ndika cruz xaan ná kande'á.

31 Ta dión ta'ani kédiki ñaá ta duti saku'a xí'in ta dána'a ley Moisés, ta ndátó'ón rá ndíta rá:

—Dao ka va ñayuu sa kandeé rá sa dakáki ra, tído ko kandeé ta'on ra dákaki ra mií rá viti.

32 ¡Kaá ra ña kúu rá Cristo, na dákaki ñaá! ¡Ta kaá ra ña kúu rá rey noo na ñoo yo! ¡Ná noo kí rá ndika cruz kaa, dá ná nakoni yo rá, dá ná kandísa yó ra! —kaá ra ndíta ra.

Ta kána'á ta'ani nda uu ta tákuei iin iin xoo dín ná ñoó xí'in ná.

Di'a ni kuu tá ni xi'i Jesús

33 Tá ni kasandaá kaxuu, dá ni naku'in naá iin ní kúu ñayuu nda ka oní sa'ini.

34 Dá tá ni kasandaá ka oní ñoó, kúu ni'i nda'o ni kayu'ú Jesús, ta kaá na:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —To'on yó'o kían kóni kaa: Ndios mií, Ndios mií, ¿ndiva'a ni dayáa ndá'a ní yu'u?

35 Tá ni seido'o dao ka ta ndíta ñoó ña ni ka'an na dión, dá ni kaa ra:

—Kueídó'o ndó, chí kána ra profeta Elías.

36 Kúu ni kankono iin ta sa'an ra ni dandáxi ra iin tá'í dá'on xí'in vino ía. Dá ni so'oni raan diní iin tañí. Dá ni chirnee raan yú'u Jesús, dá ná ko'o na ra. Dá ni kaa ra:

—Ná dá'a ni kee ndo dión. Ná kandati yó, dá ná kande'á á kasaa Elías dánóo ñáá ná —kaá ra.

³⁷ Ta kúú n̄i nda'o n̄i kayu'ú Jesús, dá n̄i xi'i na.

³⁸ Ta kúú mií dáá vá n̄i ndata dao dá'on tákaa ndadí ini ve'e ño'o ká'ano. N̄i keean nda yú'an n̄ino, ta kúú nda yú'an n̄ino n̄i xino noó n̄i ndata ñá.

³⁹ Ta mií taa dándáki soldado íin noo tákaa Jesús ñoo. Kúú n̄i xini ra tát'o'n n̄i kayu'ú ná tá n̄i xi'i na, dá n̄i kaa ra:

—¡Miían ndaa ndisa de'e Ndios n̄i sa kuu taa yó'o!

⁴⁰ Ta xíká vá ndíta dao na ñá'a ndé'é ná ña n̄i ndo'o Jesús. Ta tein noón nákaa María Magdalena, xí'ín María naná José xí'ín Jacobo, ta ló'o cháa ka. Nákaa ta'ani iin ka ñá'a naní Salomé.

⁴¹ Ta na ñá'a yó'o kúú na n̄i sa xionoo xí'ín Jesús, ta sa chindeé ñáá ná tá n̄i sa io na chí kuendá Galilea. Ta ndéi kua'a ta'ani dao ka na ñá'a tákuei Jesús n̄i saa na ñoo Jerusalén.

Dì'a n̄i kuu, dá n̄i nduxi Jesús

⁴² Sa n̄i ini va kuu dáá, ña kían mií kuu kénduu na Israel ña'a keí ná taan, ch̄i sa kua'an kasandaá va kuu nani'i ndéé ná.

⁴³ Ío iin taa naní José, ta kúú rá ta ñoo Arimatea. Ta kúú rá iin taa ndáya'i tein ta né'e choon noó na Israel. Ta ndáti ta'ani ra ña kasaa Ndios dándáki na ñayuú yó'o. Roón kúú ra n̄i xi'o ndeé iní n̄i ku'u ra noo nákaa Pilato. Dá n̄i xika ra noo Pilato ña ná naki'o ra yikí koño Jesús noo rá.

⁴⁴ Kúú n̄i naá vá iní Pilato tá n̄i kandaa ini ra ña sa n̄i xi'i va Jesús. Dá n̄i kana ra ta dándáki soldado

ñoó. Dá n̄i ndato'ón ñáá rá, á ndaa ña sa n̄i xi'i va na.

⁴⁵ Dá n̄i kaa ta dándáki soldado ñoó ña sa n̄i xi'i va na. Dá n̄i sa'anda Pilato choon ña ná naki'o ra yikí koño Jesús noo José.

⁴⁶ Dá n̄i sa'an José ñoó n̄i xiin na iin sábana saá. Dá n̄i danóo ra yikí koño Jesús ndika cruz. Dá n̄i nachituu ñáá rá xí'in sábana ñoó. Dá n̄i sa'an ra n̄i chikáa ñáá rá ini iin yái ká'ano n̄i kavá'a ndika iin káo. Dá n̄i dakuió tuú ra iin yuu chiká'ano n̄i sadi ra yé'an.

⁴⁷ Ta n̄i xini va María Magdalena xí'in María naná José noo n̄i chikáa ñáá rá.

16

Di'a n̄i kuu tá n̄i natakí Jesús

¹ Tá n̄i ya'a kuu náni'i ndée na Israel, dá n̄i sa'an María Magdalena, xí'in Salomé, xí'in María naná Jacobo n̄i xiin na ndutá támi sá'an kane'e na ko'on na chí'i na yikí koño Jesús, ká'an ná.

² Ta na'a va'a kuu mií noo kásá'á sa'a semana, dá n̄i kee na kua'an na yái noo nákaa yikí koño Jesús. Ta kúu duú n̄i xinkoo va ndindii.

³ Ta kúu ndátó'ón ná kua'an na íchi ñoó, ta kaá na:

—¿Ndá yoo ví ni'i yo dítá yuu ndadí yú'u yái ñoó?

⁴ Tído tá n̄i saa yati na, kúu n̄i xini va na ña sa n̄i kuxoo va yuu ká'ano n̄i sa ndadi yú'u yái ñoó.

⁵ Dá tá n̄i ku'u na inian, kúu n̄i xini na ió iin tayí chí xoo kuá'a di'a. Ta ndíxi xi iin dá'on kuxí chikáni. Ta kúu n̄i yu'ú nda'o na ñá'a ñoó.

⁶ Dá n̄i kaa xi xí'in ná:

—Ná dá'a ni yu'ú ndo, chi sa ná'á vái ña nándukú ndó Jesús, na ñoo Nazaret, na ni sarkaa ndika cruz. Tído ni nataki va na. Kande'é ndó noó ni chinóo ñaa rá. Koó ka na nákaa yó'o.

⁷ Kua'an kii ndo kast'on ndó xí'ín Pedro, xí'ín dao ka taa xionoo xí'ín ná ña kuió noó Jesús ko'on na noo rá chí Galilea di'a. Ta nda ñoo ví, dá koni ñaa rá táto'on ki'o ni sa ka'an na xí'ín rá —kaá ángel ñoo.

⁸ Dá ni kankuei na yáí ñoo taxí tá'an na kua'an na. Kúú ndaa ndéi nino oon na kua'an na, chi ni yu'ú nda'o na. Ñoo ndani ko ní nákani na xí'ín ni iin tó'ón ñayuu íchi noó kua'an na ñoo.

Dí'a ni kuu tá ni na'a noo Jesús noo María Magdalena

⁹ Tá ni nataki Jesús na'a kuu daá ñoo, ña kúú kuu mií noó kásá'á sa'a semana, dá ni na'a noo ná dinñó'ó noo María Magdalena, tá'an ña ni sa ño'o usa espíritu kini ni taó ná ñoo.

¹⁰ Dá ni keeán kua'an noo ndéi taa xionoo xí'ín ná. Tá ni saaan noo ndéi ra, nda'í ndé'i rá ndéi ra. Dá ni kast'án xí'ín rá ña ni xinián Jesús.

¹¹ Tá ni seido'o ra ña ni nataki Jesús, chi sa ni xini va ñaa ña'a ñoo, kúú ko ní kándisa ta'on ñaa rá.

Dí'a ni kuu tá ni na'a noo Jesús noo uu taa xionoo xí'ín ná

¹² Tá ni ndi'i ñoo, dá ni na'a noo Jesús noo uu taa xionoo xí'ín ná noo xíka ra kua'an ra íchi kua'an chí yúku. Tído sa ni ndaon va na to'on sa kaa na.

¹³ Tído tá ni nakoni ñaa rá, dá ni sa'an ra ni kast'on ra xí'ín dao ka taa xionoo xí'ín ná ñoo. Tído kúú tuku va ko ní xín roón kandisa ra.

Di'a ni kuu tá ni xi'o Jesús choon noo tá xionoo xí'ín ná

¹⁴ Tá ni ndi'i ñoo, dá ví ni na'a noo Jesús noo ndin uxi iin tá xionoo xí'ín ná noo ndéi ra sásá'an ra. Dá ni danáni ñaá ná sa'á ña ko ní kándisa ra xí'ín sa'á ña kaxí níó rá, chi ko ní xín ra kandisa ra ña ni xini dao ka ñayuu ñoo ña ni natakí na.

¹⁵ Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Kua'an ndo kanoo ndó iin ní kúú ñayuú dána'a ndo sa'á to'on va'a ña ká'an sa'í noo ndidaá kúú ñayuu.

¹⁶ Ta ndi ndáa na ni kandisa ñaá, ta ni sodo ndúta ná, noón kúú na dákaiki Ndios. Tído na ko ní xín kandisa to'on va'a yó'o, noón kúú na kandoo kakomí kuachi noo Ndios.

¹⁷ Ta ñayuu ni kandisa to'on va'a yó'o, noón kúú na ni'í ña kandeé ná kee na ña ná'ano. Chi xí'ín kuu yu'u kandeé ná taó ná espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Ta katí'a na ka'an na dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a na.

¹⁸ Ta va'ará ni tiin ndakána na iin ko, ta kúú ko ta'ón ña'a ndo'o na kee rí. Ta va'ará ni xi'i ndakána na iin ña'a deen, ta kúú ko ta'ón ña'a ndo'o na keean. Tá ná chinóo na ndá'a ná satá na kú'u, ta kúú nduva'a va na —kaá Jesús.

Di'a ni kuu tá ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú

¹⁹ Tá ni ndi'i ni ka'an sato'o yo Jesús to'on yó'o, dá ni kee na konana na kua'an nó'o ná induú. Kúú ni nakoo na xoo kuá'a Ndios.

²⁰ Dá ni kee ta xionoo xí'ín ná ñoo kua'an ra dána'a ra to'on va'a sa'á Jesús ndidaá kúú ñoo. Ta kúú sa chindeé vá ñaá míi sato'o yo Jesús, ta ni na'a na ña ndaa kían ni ka'an ra, chi ni xi'o na ña kandeé rá kee ra ña'a ndato. Díón ná koo.

**Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá
sa'a Jesús
New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mx:Mixtec,
Tezoatlán)**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Tezoatlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Tezoatlán [mx], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Tezoatlán

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

b81ac6b3-0ad5-5336-8d42-4c2703b04e9f